

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2, notice, poslane, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3. Poroke, zaroke 80 K. Ženitne ponudbe, vsaka beseda K 2. Pri večjih naročilih popust. Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Naredna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritrileno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji	V inozemstvu
celoletno naprej plačan K 300—	celoletno K 480—
polletno 150—	polletno 240—
3 mesečno 75—	3 mesečno 120—
1 25—	1 40—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 30% po nakaznici. Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Vrednitišvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje Telefon št. 34.

Knjige sprejema le podpisane in začetno frankovane.

Rokopisov se ne vrne.

Današnja številka velja 2 kroni.

Poština plačana v gotovini.

Naša in tuja kultura.

Kulturni narodi tekmujejo med seboj, da dostojno praznujejo šeststoletnico velikega Danteja. Mašč Italija gleda s ponosom to slavljenje, velika mati velikega sina. Klanjajoči se sinu poljubljajo materi roko v globokem spoštovanju. Zdej čitamo, da tudi Bela Ljubljana pokloni Italiji knjigo — napisano v »dolce lingua del sic«. To oznanjuje z velikim zadoščenjem znano fašistovsko glasilo »Il popolo di Trieste«. V njej hočemo baje Slovenci pokazati Italiji, kako smo tudi mi kulturni in kako slavimo njene duševne velike! To je izvrstna misel. Škoda le, da se je porodila malo prepozno. Ko bi imeli lansko leto takšno knjigo, tak važen dokument naše kulture, še danes bi imeli svoj Narodni dom v Trstu, pri Sv. Ivanu, v Rojanu. V Istri ne bi kazalo 47 hiš svojih ožganih reber v zrak; o volitvah ne bi imeli mrtvih in ranjenih, ker Italijani bi bili vedeli, da nismo barbari. Toda preteklo leto še nismo imeli takih papirnatih dokumentov svoje kulture in odtod izvira naša nesreča! Odtod naša pogoščja, naši mrtveci, naši invalidi.

Italijanska knjiga v ljubljanski založbi? V kateri? Fašistovsko glasilo tega ne pove. A za koga? Tega tudi ne pove. En izvod dobi brez dvoma urednik »Popolax«, po enega dobe g. Hortis in tržaški muzej kot kurioziteti. Kot takšno si jo nabavi morda še kak naš literat, v kolikor je ne dobi zastoni; In ostala založba? Ta je brez dvoma namenjena Primorcem, že radi poznania jezika, kajti oni italijanski živinski mešetarji, ki prihajajo k nam v Ljubljano, le menda ne bodo kupovali. Toda g. založnik ali gg. založniki so gotovo pozabili, da Primorci ne potrebujejo v Ljubljano po italijansko kulturo, da so je deležni v obili meri že na svojih tleh, da jo pošteno čutijo, vsestransko, na duhu in še bolj na telesu.

Čudno, kako se Slovenci dobro počutimo v senci tujih velikanov. Zamaknjeno zremo vanje tja gor v razečne višine in nam se niti ne sanja, da je marsikateri teh velikanov le zato tako velik, ker stoji na visokim podstavku — na deset-dvajset in več milijonskem narodu. Kako naj tekmuje z njim v velikosti naš, še tako velik genij, če ga je usoda

posadila na pručko — komaj poldrugmilijonsko Slovenijo?

Ne mislim tu nikakor špeciialno Danteja, marveč govorim v splošnem.

Vzgojeni v tujih šolah, v tujem duhu, sužnji, nekateri do včeraj, nekateri še danes, smo Slovenci sila dovzetni za tuj slaj. Naše gospe in naše milostive se še ne morejo ločiti od nemške knjige, poslednjo včasih zamenjajo s francosko. Hrvatska knjiga jim je španska vas — da o srbski ali ruski sploh ne govorim.

Postavimo se vendar enkrat na lastne noge! Slovanska knjiga presega vendarle vse. Zaupajmo sami sebi, pogledimo malo sami vase — zdaj ko nismo več prisiljeni na komando občudovati vse, kar ni naše in zanemarjati svoje. Zavedajmo se, da nas ni več bori poldrug milijonček, da nas je trinajst milijonov, da nas je, če pogledamo malo na vzhod in sever še dokaj več milijonov, da je med vsemi temi milijoni ogromno število duševnih velikanih, o katerih še slišali nismo, katere je že ves svet poznal, samo mi ne, ker zaradi večnega, prisiljenega češčenja tujih malikov, nismo utegnili spoznavati slovanskih duševnih sil.

Ob prevratu sem si mislila: Bog, koliko smo zamudili! Ali bomo imeli dovolj duševnih delavcev, ki nam zberu vse zaklade, za katere nas je tujec prikrajšal? Zato mi sedaj ne da miru, ko vidim, da se naše najmlajše, najagilnejše moči želijo za tujim bleškom in silijo ravno tja na jug, odkoder izhaja vse naše gorje, od koder nismo, razven hinavskega članka v najnesramnejšem listu, dobili še nikdar nobenega priznanja, kjer se nas smatra za analfabete, za kulturne berače, kar se nam vsak dan meče v obraz, v listih, na ulici, povsod.

S čim naj se naš človek brani proti takim očitkom, mar z italijansko knjigo o Danteju?

Učite nas prej spoznavati in ceniti svoje, potem šele nas povedite v tujino in najzadnje tja, kjer nimajo nikdar dovolj strupa, da bi ga stresli na nas, kjer zapirajo naše šole, kjer požigajo naša kulturna središča, kjer uničujejo naše knjige in pobijajo naše ljudi!

Danteju slava! Gotovo sem zadnja, ki mu je odrekam. Mrzim pa kulturno klečepastvo bolj nego vsako drugo.

Mi zalagamo z velikimi žrtvami italijanske knjige v proslavo njihovih pesnikov. Gospod Urbani konstatira to z zadoščenjem v »Popolo di Trieste«. Medtem hodi gospod Urbanac-Urbani (hrvatski renegat)

po Istri in govori našemu ljudstvu hrvatske govore v proslavo — fašizma, ščuva brata na brata, aranžira požige naših šol in knjižnic.

Tako širijo oni kulturo v naših krajih. Gospoda, naši kulturni delavci ali mislite, da se jim moramo revanžirati?

Jaz mislim tudi!!

Primorka.

Inženier Ferdo Lupša:

Indija.

Ko se bore Irce za svoje narodne pravice z angleško vlado, v sistem hipu so dospeli k nam tudi vesti o vstaji Indijcev. Poročila so kratka in površna, toda vsakomur, ki pozna razmere v Indiji, govorijo ta poročila mnogo. To je megla, za katero šviga blisk in grom, kjer se dogajajo prav gotovo nezaslišne grozovitosti na obeh straneh.

Zgodovina poročila o vstajah v preteklem stoletju; povsod se opaža posebna grozovitost azijske razburjenosti kot znak masčevanja. Ta masčevnost je tipična pri Azijatih, ko jim vzkipi kri do upora — če tudi jih dovede k temu le skrajno nasilje. Mnogo Angležev je že postal v nasilno pridobitnem indijskem imperiju žrtva upornikov. Z nekako pretresljivimi čuti se spominjajo ob vsakem ponovnem revolucionarnem gibanju v Indiji službujoči Angleži peklenjskih muk vstaških ujetnikov v »Black hole« (črna luknja) v Kalkuti, spominjajo se skalpiranja žensk itd. za časa velikega revolucionarja Nena Sahiba.

»Times« poroča sedaj iz Kalkute, da se vstaja širi po vsej Indiji in da je položaj postal resen. To nam pove mnogo, saj Angleži do skrajne sile ne zaupajo svetu takih vesti. Kdor pozna Indijo, ve, da stoji vse indijsko časopisje pod ostro kontrolo vlade in da mora poročati zato navadno le ugodno o poteku razvoja vseh anglo-indijskih vprašanj. Angleška javnost se ne sme razburjati in inozemstvo mora misliti le na vzorno kolonialno stanje Anglije.

Čudno je, kako je Anglija držala v šahu 360milijonske narode desetletja z osobjem, ki je štelo le 200.000 mož. Vendar razumljivo je, ako premislimo, da so za to Angleži vedno uspešno izrabljali verski fanatizem in podpihovali in pod-

kupovali vodilne kroge posameznih narodnih skupin (Maharadž, Radže itd.) enega proti drugemu. S tem, da so sejali sovražstvo med posamezne kaste in pripadnike različnih ver, je bilo mogoče, da so Angleži stoletje ribarili v kalnem.

Ker poznam razmere v Indiji osebno, zato poudarjam, da je to novodobno indijsko gibanje proti angleškemu imperijalizmu nevarno, to tem bolj, ker vodijo vstaje sedaj skupno tri najvažnejše tendence, namreč: verska, narodna in politično gospodarska.

Takoj po prevratu je stopilo turško ali kalifatsko vprašanje na dnevni red gibanja vseh Mohamedancev, ki štejejo nad 300 milijonov. Indijski Mohamedanci so igrali že ob početku važno vlogo, tako da je postala pri rešitvi kodljivega vprašanja na mirovni konferenci Anglija posebno previdna in se je držala vedno nekako pasivna. Voditelji Hindov in Mohamedancev so prišli sčasoma do prepričanja, da je najbolje se sporazumeti in prezirati vse prejšnje spletke, ki so jih Angleži umetno gojili med obema slojema — kajti osvoboditev Indije izpod angleškega režima je mogoča le s pomočjo skupnega dela. Zato so se Hind izrekli tudi za solidarnost glede mohamedanskih zahtev ob prevratu, in so se že takrat ob neki priliki voditelji obeh verskih velestrank peljali skupno in slovesno v okrašenem vozu po ulicah v Delhi, glavnem mestu Indije. To je bila zgodovinska demonstracija, ker odkar nam je znana indijska zgodovina, se ni še nikdar zgodilo to, da bi se fanatičen Mohamedanec peljal skupno s prav tako ali še bolj fanatičnim Hindu.

Ze pred vsojako so se slišali glasovi: »Azija za Azijate! To je geslo, katero so vcepili pri vseh azi-

skih narodih, osobito pa Japonci, ki takoj po zmagi v rusko-japonski vojski, in za katero so se zavzeli indijski voditelji že v prvem hipu. To so bile pred vojko pa le sanje idealistov, ker absolutno in brezobzirno postopanje Angležev je zadošilo vedno o pravem času vsako tako idejo.

Mohamedanci so pričeli svojo aktivno delo za osvoboditve, ko je Turčija za časa svetovne vojne proklamirala sveto vojsko napram antanti, ki je bila v principu naperjena proti Angležem, Francozom in Italijanom. Dšihat, geslo svete vojske Kemala paša, je ponovilo indijsko mohamedansko gibanje proti tistim antantnim državam, ki so hočajo teritorialno vgnozditi v Aziji. V času svetovne vojne je bil za indijske, kakor sploh vse vzhodnoazijske Mohamedance kakor tudi za vse Hindu vsak poraj Anglije s tihim zadoščenjem sprejet. A to ne morda iz simpatij do Nemčije ali Avstro-Ogrske, ampak zato, ker je s tem dobilo stremiljenje po osvoboditvi novo upanje.

Ob prevratu, ko sem bil še ujetnik v Dekanu (Indija), je nastopilo Angležem sovražno gibanje v centralnoazijskih mohamedanskih neodvisnih državah. To so dale kazale afgansko, angleška vojska in afganski vpad v Indijo ter revoliucije v obmejnih pokrajinah. Le v velikim naporom so je posrečilo takrat Angležem ugasiti ogenj, ker je obenem tudi v Egiptu izbruhnil upor. Revolte indijskega vojaštva so se ponavljale in le najzanesljivejša četa je anglo-indijska vlada uporabljala v boju proti Afganonom in vatašema.

Takrat sta Gandhi in Tilaka, dva voditelja Hindov, proglasila zahteve po »Homerule«; vendar to bilo to le pod imenom »Swaraj« dalekosežna zahteva po samoupravi. Prisilno sredstvo za to je bila splošna narodna pasivna resistenca na poziv voditeljev obeh verskih velestrank, to je neudeležba na vseh angleških naredbah. S tem je bil združen tudi bojkot angleškega blaga itd. Velika množina Gandijevih pristašev je apelirala na samopodlobo narodov; tako je postala Wilsonova proklamacija Indijcem le voda na njihov mlin in tih strah angleških mogočnejšev v Indiji.

Tilaka se je hotel udeležiti mirovne konference in tam predložiti zahteve indijskega naroda, a ant-

K. H. Štrobl:

Zla nuna.

Nekaj stopnic navzdol, nato naravnost, potem zopet nekaj stopnic navzdol in naravnost.

»Zdi se mi,« je šepetal arhivar, »da smo na tajni poti, zle nune!«

Njemu se je le zdelo, jaz pa sem vedel. Čeprav je bil zrak razmeroma svež, mi je bilo vendar tesno pri srcu.

»Ježeš Marija!« je dejal hipoma delavec, ki je stopal s svečo spredaj in je obstal. Stene so se tu umaknile v temo, hodnik se je iztekal v nekako grobnico, v katere sredi so stale na lesenih podstavkih štiri lesene krste, čisto preproste krste brez okrasov, a njih oblika in priokrojitve je tudi kazala nekaj stoletij nazaj. Arhivar je dvignil pokrov, nuna je ležala v krsti s posušenim obrazom mumije, z rokami, prekrižanimi na prsih, oblačilo ji je bilo sprhnelo, da se je ponekod skozi luknje videlo meso, ki je kljubovalo trohnboli.

Dvignili smo pokrove tudi z ostalih krst. V četrti je ležala Agata, »zla nuna«. Takoj sem jo spoznal: bila je ženska, ki je, preganjana po tolbí besnih možkih, begala mimo

moje hiše; bila je praslika podobe v zakristiji.

Tedaj je rekel arhivar poleg mene:

»Ali veste, da je tu med temi trupli tudi sestra Agata, zla nuna?«

»Vem; tale je. Spoznam jo. Le pogledjte, koliko bolje je ohranjena, kakor druge. Očividno je, da so ostale resnični mlrliči, ta pa je...«

Doktor Klešč me je prijel za roko in dejal: »Glejmo, da pridemo čim prej zopet iz tega hodnika! Zrak je tu spodaj menda nevaren. Napreji!«

A daleč naprej ni bilo mogoče. Po tridesetih korakih smo se morali ustaviti. Del stropa je bil tu udrin in je hodnik zasul. Po mojem računu smo bili tu pod cesto, in videl sem, da se je udor pripetil šele pred kratkim, bržčas zaradi streljavev po težko naloženih tovornih vozeh, ki so odstranjali sipino starega poslopja.

Ker je bila nevarnost, da se udero še drugi deli, sem ukazal, da so napravili s ceste rov in vse natanko preiskali, da se prepreči nesreča.

Nato smo se vrnili skozi grobnico. Mimogrede sem se prepračil, da so bila moja opazovanja pravilna. Res je bila drugačna, kakor ostale tri. Skoraj kakor bi živele. Njena

polt je bila še napeta in je imela še lesk barve, in njeno gladko čelo so je svetilo. Še zmerom je bila lepa, in pri svitu sveče se mi je dordevalo, kakor da mežika pod vekami, kakor bi zasledovala naše početje z zvitimi, skrivnimi pogledi.

Ko smo dospeli v zakristijo, sem moral sest. Bil sem brez sapa, in noge so se mi tresle.

»Razložiti vam moram,« je dejal arhivar, »zakaj sem trdil, da je ena izmed mumij tam spodaj sestra Agata. Moja kronika prinaša razlago v nadaljevanju zgodovine tega samostana. Kuga, šije svečenica je bila Agata, se je razširila, in končno je med meščanstvom izbruhnila strašna pobuna. Prežali so na nuno in jo hoteli ubiti. Toda bilo je, kakor da nevarnost njeno slo za puistolovstvi le še podčrta. Počela je še blasneje kakor prej, in čudno je, da je imela množico varuhov, mladeniče, ki so jo ljubili, dasi so vedeli, da so po njej otrovani. Povedal sem že, da je morala biti strašna ženska. Njena moč nad telesi je bila brezmejna.

Nekoga dne pa se je privlekel pred samostan oboževalec trop, ki je zahteval, naj mu sestro Agato izroče. Ljudska besnost je dorasla do vrhunca, in ljudje so grozili, da samostan nasokočijo in zažgo, ako

jim ne predajo »zle nune«. Tedaj se je opatica morala s uporniki pogajati. Obetala je, da bo Agata kaznovala in si je izprosila rok treh dni. Zmernejšim med razkačenci se je posrečilo, da je bila ponudba sprejeta.

Ko pa so trije dnevi pretekli, je prišla tolpa zopet pred samostan in je zvedela od opatice, da je sestra Agata hipoma zbolela in umrla.

Kronika ne pove jasno, je li v resnici prišel slučaj opatici na pomoč ali pa se je v pomirjenje meščanov zgodil umor. Časi so bili pač taki, da je drugo prav tako verjetno, kakor prvo. Toda pričakovano pomirjenje ni nastopilo. Dasi ravno se je bil vršil pogreb in so krsto ustavili v semljio, dasi se je lahko o tem vsakdo prepričal, da je postavljen na grobu spomenik s imenom »zla nuna«, se je vendar le razširjala govorica, da sestra Agata še živi. Kakor ljudje včasih čisto niso verjeli, da je kakšna silno hudobna ali prav posebno ljubljena oseba umrla, tako je bilo tudi s njo. Šušljalo se je, da so videli nuno zdaj tu, zdaj tam; poročalo se je o njenem potepanju in o njenih napadih na mlade moške, in končno je bilo ljudstvo prepričano, da je opatica zaigrala komedijo, da bi odvrnila pretečo nevarnost. Drugi, ki so bili

voljni, verjeti smrt sestre Agate, pa so smatrali za onečastjenje posvečenega pokopališke prsti, ker je ležala njeno truplo poleg teles dobrih in pobožnih meščanov.

Oni, ki so verjeli in oni, ki so dvomili, so se torej združili v zahtevo, da naj se grob odpre; prepričati so se hoteli, leži li res nuna v njem. Strašna je morala biti mračnija, ki je zasledovala to žensko.

Ko so v samostanu zvedeli, kaj zahtevajo besneži, so ponoči vzeli truplo iz groba in ga prenesli nazaj v samostan. Moja kronika slika več dogodkov tako, kakor da je šlo za prav resen upor, ko so našli nuno grob prazen. Meščani so prišli snova pred samostan in tam so jim pokazali truplo skozi okno. Kamni in polena so frčala proti mlrliču in nekdo je nanj celo ustrelil. In kronika dostavlja, da so bili med razburjenimi mladi možje najbolj razburjeni oni, ki so jo ljubili, dokler je žila.

Ker so v samostanu spoznali, da sestra Agata niti s smrtjo še ni varna pred sovraštvom svojih sledovalcev, so njeno truplo skrili v grobnico, ki sva jo danes našli. Grobnica leži na poti, po kateri jo odhajala na svoja pustolovstva.

»Tako je,« sem rekel.

gleška vlada je to umetno preprečilo. Pred nekaterimi leti je bil Tila celo izgnan in obsojen v sedemletno ječo zaradi rovarjenja proti angleškemu imperijalizmu v Indiji. Toda indijski narod je zahteval potem splošno pasivno resistance svobodo za njega in vrnil. Anglo-indijska vlada se je morala vdati in ugoditi tej zahtevi.

Kljub temu, da je vlada morala priznati vsakovrstne pravice, vendar vse to ni zadostovalo Indijcem, ki so vztrajali ponovno pri svoji pasivni resistenci, dobro vedo, da slede angleškemu sladkemu kruhu vedno bi in velike vojaške operacije. Stoletno brezobzirno izkoriščanje, visoki davki, stroge odredbe ter vedno trajajoča lakota so vzrok politično gospodarskim tendencam gibanja.

Ze pred dvema letoma je skušala tudi sovjetska Rusija zanesti komunizem v Indiji. V Bon lahu so že takrat Angleži zasledili klico komunističnih mahinacij. Sedaj, ko so proklamirane sovjetske republike v Turkestanu, Buhari in Chorasnu, leté vedno nove pušice čez Afganistan proti angleškemu imperiju v Indijo. S tem, da tvori sovjetska republika Aserbejdžan na cni strani z Rusjo, na drugi strani pa s Perzijo skupno mejo, je nastala tudi tukaj ugodna pot za komunistične prevratne tendence čez Perzijo v Indijo. In že se čuti, da propada angleški vpliv v šahovi državi, ker iz Teherana se javlja, da je perzij-

aka vlada anulirala dogovor angleške finančne komisije. Javlja pa se tudi, da je afganska vlada sklenila s Perzijo neko pogodbo, ki ni v angleškem interesu, vsled česar je Anglija podvelja protestne korake pri afganski vladi.

Četudi ni verjetno, da bi komunizem dobil tal v deželah staroindijske kulture, četudi sedanja turška vojska, ki ima vse mohamedansko sočutje na svoji strani, išče oporo pri sovjetih, vendar more komunizem splošnemu mohamedansko - hindu gibanju služiti v oporo.

Bo li Anglija mogla zadušiti sedanjí upor v Indiji uspešno ali ne, tega ne more reči nihče. Gotovo in naravno pa je to, da se kljub vsem naporom Anglije in kljub vsem političnim mahinacijam angleških mogočev anglo - indijskega imperija, ki ima vedno bolj podlaga. Zavladal je tih boj - življenjski boj - za osvoboditev, ki se je razvil sedaj v vsej Indiji brez razlike verske oziroma narodno pripadnosti.

To pa je nevaren boj! Bati se je, da se proji ali slej uresniči besede nekega indijskega narodnega voditelja, ki je v letakih pred dvema letoma primerjal Angleže in Indijce z belim in črnim fiziolo. Ta pravi: »Pomešajmo eno pečico belega fiziola v vreči s črnim, tedaj bo pečica belega izginila popolnoma v črnem!«

Slednjič je odbor razpravljal o sedanjih političnih odnošjih med demokrati in radikali. Glede Protičeve akcije stoji odbor na stališču: »ali Protič ali demokracija!« Odbor je dalje sklenil na posebno svečan način proslaviti 50letnico novinarja in demokrata g. Juraja Biankinija, neustrašnega borca za narodno edinstvo.

Pred generaino stavko železničarjev.

— Beograd, 28. sept. (Izv.) Kakor smo že poročali, je bil v dnevi 24.—26. t. m. v Beogradu kongres narodno - železničarskih organizacij, združenih v »Savezu jugoslovenskih železničarjev«. Kongres je sklenil obširne resolucije. Posebno odposlanstvo pa je večkrat predložilo načelniku ministrstva obrabe g. Sabu Jeliću obširno, 46 točk obsegaajočo spomenico. Železničarji zahtevajo v njej radikalno odstranitev vseh korupcij v ministertvu obrabe in v posameznih direkcijah državnih železnic. Železničarji zahtevajo, da vodijo pošte železniške službe strokovno in tehnično naobraženi moške, da se načeloma odstrani vsako strankarstvo in protekcijska strankarstva. Dalje zahtevajo železničarji izboljšanje svojega gmojnega položaja. Spomenica tudi zahteva, da se nemudoma odstranijo iz železniške službe vsi oni uslužbenici, ki niso optirali za našo državo in so protidržavnega mišljenja.

Načelnik g. Jelić je dal deputacij železničarjev negativen odgovor. Deputacija je nato javila stališče Jeličeve centralnemu odboru »Saveza jugoslovenskih železničarjev«, ki je sklenil sejo širšega odbora in delegatov posameznih pokrajinskih odborov. Sklenjeno je bilo soglasno, da posamezni pokrajinski odbori predizirajo svoje stališče in da potem predložijo kolektivno noto ministrskemu predsedniku g. Pašiću. V slučaju, da Pašić tudi smatra zahtev železničarjev za pretirane in da brani stališče Jeličeve, izjavljajo železničarji, da bodo pozvali vse v Savezu organizirane železničarje na obrambo pravice in da v svrhu dosega svojih zahtev nastopijo boj z legalnimi sredstvi. Kakor je videti, groze železničarji s splošno stavko.

solnčnem svitu, v prahu in sredi dela stal tam zunaj, sem sklenil brez ozira na to, kaj se zgodi potem brez mene, da se javim jutri bolnega in nastopim takoj dopust. Toda poprej sem hotel še v tej noči zaključiti svoja opazovanja; ker bil sem uverjen, da se zadeva nekako mora odločiti.

Čez četr ure je prišel arhivar z delavcem in je izjavil, ki ni na noben način mogoče spraviti podobne s stene, ako ne razložimo okvirja ali ako platna ne izrežemo.

»Nikar ne migajte z ramenil« je dejal. »Delate se, kakor bi o vseh teh čudovitih in skrivnostnih rečeh vedeli več, kakor moja kronika. Svoje mnenje o vsem tem mi boste morali še povedati, kajti o najinih razkritjih nameravam napisati članek za »Vestnik zgodovinskega društva«.

Nato je odšel in mi ostavil vtisek zelo pridnega, učenega, po romantičnih nagnjenjih ne preveč mučenega moža.

Ta dan je bil brezkončen. Vse ure so imele sive obraze in vleklo so se mimo mene kakor dolgočasne lene sence. Ko je prišel večer, je moja žena opazila mojo razburjenost, in pomirila sem jo mogel le z obljubo, da se delu odtegnem že jutri.

(D. L. -nikod.)

Pismo iz Prage.

23. septembra.

Naš zunanji položaj ni posebno prijeten, ker je madžarski napad na Avstrijo naperjen tudi proti nam. Zdi se, da obstojajo med nami in Avstrijo pozitivne pogodbe proti Madžarski, potrjene v Hallstattu. Tu se obžaluje, da Benešev alarmno zvonjenje ni imelo resnejših posledic, kar je povzročilo, da so postali Madžari še bolj divji.

S pozornostjo se zasleduje vedno bolj napeto razmerje med Poljsko in Rusijo ter se vzbuja bojazen pred novim vojnim konfliktom, v katerega bi se mogla vmešati tudi Rumunija. Anglija želi po vsej priliki, da bi bili boljševiki zaposleni v Evropi, da ne bi dražili Indije.

V najkrajšem času se bo storil proti Madžarom korak v smislu trianonske mirovne pogodbe. V naši javnosti ni ostalo neopazeno, da se je s strani italijanske diplomacije odprto govorilo, da je Italija proti intervenciji Češkoslovaške in kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev in sicer iz strahu, da se ne bi pove-

čal ugled Jugoslavije. Vse to dokazuje, da še ne more biti govora o resničnih mirovinih odnošjih v Srednji Evropi. Nismo brez skrbi in bojazni, toda smo pripravljeni.

Ob takem zunanjem položaju se poraja nov kabinet. Potovanje predsednika Masaryka je mnogo doprineslo k notranji konsolidaciji, posebno na Slovaškem.

Dve stvari zaslužita veliko pozornost. Prva je podaljšanje abstinence nemških meščanskih strank, ki so, kakor more vsak konstatirati, osamljene tako doma, kakor v inozemstvu. Druga stvar je potovanje monsignora Šrámka, dr. Hrubana in nadškofa Stojana z drugimi katoliškimi škofi v Rim k papežu. Temu potovanju se pripisuje velika važnost za politiko ljudske stranke, ki stopa v vlado. Zagotavlja se, da je šel predsednik ljudske stranke in bodoči minister Šrámek k papežu, da se porazgovori z njim o važnih programatičnih zadevah svoje stranke.

J. K. S.

Politične vesti.

— Program jugoslovenske neodvisne narodne omladine. 14. t. m. se je vršil v Splitu zaupni sestanek pripravljalnega odbora Jugoslovenske neodvisne narodne omladine. Na sestanku je bil sprejet nastopni program: Srbi, Hrvati in Slovenci so en narod — jugoslovenci. To je naša dogma in zato zahtevamo, da se to ime kot simbol te ideje uzakoni. Bodočnost države je samo v jugoslovenstvu, ki pomeni: ena država in en narod. Propagirali bomo jugoslovenstvo kot rasni, socialni in kulturni tip človeštva, blagostanja in napredka, ki spaja srbstvo, hrvatstvo in slovenstvo v edinstveno jugoslovensko nacionalno celoto. V tem smislu bomo vzgajali široke mase, ker smatramo jugoslovenstvo za izraz in potrebo najširše narodne demokracije in kulturne elite. Jugoslovenstvo mora biti pravna država. Mi vsi brez razlike stanu, vere ali plemena smo državci. V tej državi je gospodar narod, ki v narodni skupščini svobodno odločuje o svojih narodnih vprašanjih. Narod je suveren, predstavnik te suverenitete v ustavni monarhiji je kralj. Težek je temelj naše narodne in državne politike. Inteligenca mora pomagati nesebično. Veliko poljedelsko (delavsko) gibanje naj ne bo izključno stanovsko. Prava demokratska inteligenca pa se mora orijentirati napram delavstvu, da z ostalo slovensko inteligenco in delavskimi masami pripomore do preporoda slovenskih narodov in do priprave boljšega in pravičnejšega reda v društvu. One, ki so vsled vojnih ali povojnih razmer izgubili ravnotežje, je treba pridobiti z lojalnostjo in moralno v delu in boju. Za uresničenie tega programa bomo prirejali prosvetna, kulturna in socialna predavanja. — Idealni dalmatinski jugoslovenski omladini želimo kar največ uspeha.

— Nepotrebne italijanske skrbi. Italijansko nacionalistično časopisje se peča obširno z našimi finančnimi razmerami in prorokuje težko gospodarsko krizo. Svoja izjavljanja utemeljuje z raznimi izvlečki iz naših listov, ki pretiravajo z enega ali drugega vzroka naše finančno - gospodarske razmere. Italijani, ki imajo sami dovolj opravka z lastnimi, skrajno neurejenimi razmerami, trobijo v svet, da je naša država tudi pred politično in socialno krizo vsled delovanja komunističnih in protidinstičnih elementov. Izbruh te krize bodo pospešili tudi neprestani boji med jugoslovenskimi plemeni. Tako pišejo italijanski listi v času, ko se zavzema italijanski poslanik na našem dvoru za sporazumno politiko med obema državama. Italijani imajo dovolj smeti pred lastnim pragom in naj si ne delajo nepotrebnih skrbi zaradi naših razmer.

— Vlada na krizi v Nemčiji. Kakor je razvidno iz časopisnih poročil, bo sedanja vladna kriza v Nemčiji najbrž koristila za nadaljni razvoj nemške politike. Sklepi socialističnega kongresa v Göttingu so uplivali tudi na ljudsko stranko, ki je na svojem zborovanju v Heidelbergu sprejela resolucijo, da je potrebna pomirjevalna politika. Vsled zblizanja teh dveh velikih strank se mora računati z novo orijentacijo nemške politike. Glavno vprašanje pri sestavi nove vlade bo seveda zunanja politika. »Vorwärts« piše, da je Wirth preveč frankofil in da ga Anglija ne gleda ravn s prijaznim očesom. Angleške simptome pa morejo koristiti Nemčiji več nego francoske.

— Albanska vlada v Tirani se ne drži svečanih mednarodnih pogodb. Cilji albanskega napada je, da potisne nazaj našo demarkcijsko črto, določeno na mirovni konferenci. Po dovršenem činu računa albanska vlada na svoje prijatelje v ligi narodov, ki naj bi priznali ta izvršeni cilji in Albaniji naj se povrne meje iz leta 1913, določeni na mirovni konferenci povodom konferenčne poslanikov. Te meje so predlagale Avstro-Ogrska, Nemčija in Anglija, ki je vodila isto germansko politiko. Napad take vrste se ni vršil prvokrat. Mi želimo živeti v prijatelstvu z vsemi sosedi. Ako spoštujemo mi mednarodne pogodbe, jih morajo spoštovati tudi naši sosedi, ker so v enaki meri obvezne za vsako pogodbeno stran. Kraljeva vlada bo brez dvoma zahtevala od lige narodov zanesljivo jamstvo, da bodo ti napadi v bodoče nemogoči.

— Evropski politični položaj. V milanskem »Secolo« piše Guellmo Ferrero med drugim: Evropa je brez vlad. Rusija, Nemčija, Avstrija in Madžarska nimajo vlade. V teh državah komaj životvarijo rdeče ali rdeče-črne republike, bele ali rdeče vojaške diktature. Brez vlade so tudi Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavija, ker še niso preizkušene. Turške ni več. Kdo vlada danes v Italiji? Krona? Ministrstvo? Birokracija? Parlament? Javno mnenje? Kdor bi mogel odgovoriti na ta vprašanja bi bil velik modrijan. Angleška vlada je bila prisiljena izogniti se vojni z Irsko s pomočjo represalij, potem pa je morala pričiti pogajanja. V Franciji je pač še red in mir in sicer v toliki meri, da mnogi vprašujejo, ako ne bo treba skupno nastopiti proti konservativni Franciji. Toda tudi v Franciji postaja barometer nemiren.

— Krvavi verski boji na Irskem. 24. t. m. je moralo v Belfastu vsled nemirov nastopiti vojaštvo. Četa oboježenih protestantov je obkolila katoliški del mesta. Katoliki so se trdovratno branili in razvil se je pravcati boj. Sele ko je posegel vmes oklopni policijski avtomobil, se je boj nehal. Vsega skupaj je bila ena oseba ranjena, veliko ljudi pa je lahko poškodovanih.

— Pred klerikalno vlado na Madžarskem? »Neue Zürcher Ztg.« poroča iz Budimpešte, da bo Horthy pod pritiskom razmer najbrž ugodil noti zavetnikov. Vprašanje pa je, če se bo mogla evakuacija Burške izvršiti mirno, ker je tam absolutni gospodar Friedrich, ki razpolaga s oboježenimi tolpami. Zagotavlja se, da so uporniki akcionili obrambo Burške tudi proti Ju-

goslovenom in Italijanom, kar silno otežkuje položaj vlade. Ministrski predsednik Bethlen je pripravljen izročiti vlado klerikalcem in vodji upornikov Friedrichu.

— Kerjenski o bodočnosti Rusije. Bivši predsednik ruske republike je izjavil uredniku »Neue Zürcher Ztg.« med drugim: Moja stranka še obstoji in deluje za polom sedanjega režima v Rusiji. To se godi seveda tajno. Ideje socialistično - revolucionarne stranke še niso umrle. To dokazujejo pogosti upori proti sedanjemu režimu. Ustvaritev novega temelja za bodočo rusko državno orijentacijo je težka naloga. Sodelovanje kmetijskega ljudstva bo pri tem bistvenega značaja. Težko je prorokovati o novi razporedbi socialnih razredov. Široka vrsta komunistov so obogatele in tvorijo sedaj takorekno reakcijske elemente. Med temi so komisarji in spekulant. Po padcu boljševiškega režima bodo morale stare ruske stranke temeljito revidirati svoj program. Bodočnost Rusije je v kooperativnem sistemu. Agrarno vprašanje je rešil režim malo posesti.

— Bivši cesar Karl in Švica. »Gazette de Lausanne« piše o vprašanju Karlove eksteritorialnosti v Švici in pravi, da je prišel Karl v Švico kot privatna oseba in izraža nezadovoljstvo nad Karlovo okolico. Španeka je odklonila sprejem večjega dela Karlovega spremstva. Švica pa je do preklica sprejela dolžnost, da brani madžarskega kralja, ne pa njegovega spremstva.

Spomenik septembrskih žrtiev.

Pred trinaajstimi leti se je začel naš končni boj za narodno osvoboditev. Dne 13. septembra so ptujski Nemci in nemškuturji uprav tolovajski napadli udeležence glavne skupščine Družbe sv. Cirila in Metoda; dne 18. septembra se je vršil protestni shod v Mestnem domu v Ljubljani in takoj po shodu so izbruhnile demonstracije proti germanski prepotenci. Pravkar so bili v Ljubljani minili veseljavski dnevi; po kongresu novinarjev in veleodličnih aktivnih politikov vsega slovanstva se je zgenil slovenski ponos tudi v srcu naših hladnih Ljubljancev. Po praksi slovaniki konferenci, ki je bila prvi vogelni kamen orjaške zgradbe kulturnega in političnega veseljavstva, so se naši meščanji, zlasti pa naša zavedna mladina, živo zavedali, da se je bil na kongresu slovenskih novinarjev in velevidnih politikov baš v Ljubljani dogradil drugi vogelni kamen te zgradbe. Zavedali smo se, da nismo tako osamljeni na svetu, kakor so nam zatrjevali naši tisoletni vampirji; zato pa smo se septembra meseca 1908 prvi upali na nesramno in naravnost kanibalске napade Nemcev in poturic energično reagirati.

Vlada je poslala na nas gornještajerske »kanarke« z bajoneti in puškami. A nismo se jih ustrašili.

Kakor vsaka odločilna borba, pa je zahtevala žrtve tudi ta. Dne 20. septembra sta padla brez vsake krivde Ivan Adamič in Rudolf Lunder. Vsa Ljubljana se je zgnila v črno in njun pogreb je bil najslajnejša demonstracija ter hkratu manifestacija Slovenije; Nemcem in nemski vladi je bil napovedan neizprosni boj. In boji se je nadaljeval: v enem dnevu so izgubili iz Ljubljane in še marsikje vsi nemški ali dvojezični napisi. Radikalno načrtovanje slovenstva in slovanstva na odstičihmal ni potihnilo več.

Padli žrtvi pa sta nam postali svet simbol; da se jima postavi spomenik, so sklenili vsi rodoljubi v tih želji, da bode ta spomenik dokaz zmagovalne narodne misli, viden znak, da hočemo biti in ostati svobodni narod. Spomenik Adamiču in Lunderu naj bi bil vir, ob katerem naj bi črpali Slovenci vedno novega poguma za borbo, ki se je imela dovesti do kraja.

Le ker smo vedeli, da takega spomenika nobena avstrijska vlada nikoli ne dovoli postaviti na javnem trgu, le zato se je dala spomeniku oblika nagrobnika. Da na vpliva in učinkuje spomenik le sredi mesta, o tem ni dvomil nihče. Le povedati ni smel tega, kar je želel vsakdo!

Ljubljanski dnevniki so ob 13. obletnici povsem umestno vpraševali: »Kdo vendar spomenik še dandanes ne stoji? Kje je vzrok, da se po prevratu še daleč ni postavil spomenik, ki je vendar že davno gtol? — In pri tej priliki so padle trpke besede. Da se ne bo godila nikomur krivica, sem izpral uradni akt, ki se bavi s tem spomenikom.

V imenu združenega narodnega odbora je odvetnik dr. Alojzij Kokali z vlogo z dne 28. aprila 1913 poročal magistratu sledeče:

Za nagrobnik se je zbiralo po vsej naši domovini ter tudi med rojaki v Ameriki. Občinski svet ljubljanski je sklenil, da prevzame nagrobnik v varstvo in oskrbo. Za osnutek spomenika je bil razpisani javni natečaj in iz predloženih osnutkov je bil izbran osnutek akad. kiparja Svitoslava Peruzzijskega.

Z njim in s kamnoseškim mojstrom Alojzijem Vodnikom se je sklenila pogodba:

Spomenik ima biti 7 m visok; od te višine naj odnane na glav. podobo (ganzaljuče Slovenije) s posodo za luč 3 m, na podstavek 4 m. Temeljna ploškev je 3 m široka in 2-20 m globoka. Na podstavek prideta med drugim (?) tudi dve vazi (žrti), visoki okoli 1 m, z lipovimi in lorvorjevimi festoni, nadalje nagrobna plošča (1 : 18 m) s poretinami reliefoma Adamiča in Lundera.

vlitima v bronu v premeru 0,5 m. Glavna podoba (genij) in vazi naj bosta iz kararskega marmorja, ostalo pa iz repentaborskega kamena. Nagrobna plošča in glavni postament morata biti iz celega, glavna podoba kvečjemu iz dveh kosov.

Okoli spomenika naj pride preprosta verigasta ograja na kameniti podlagi, na spomenik sam pa spredaj kratak napis v azbuki in zadaj graviran napis.

Vse delo, osobito pa soha genija, mora ustrezati umetniškimi zahtevam. Robovi morajo biti povsod polirani.

Izvršitev spomenika sta prevzela Sv. Peruzzi in Al. Vodnik z obveznostjo, da izročita spomenik povsem dovršen do zadnjega dne julija 1910. Peruzzi preskrbi modela za glavno figuro in vazi ter izgotovi sam glavno figuro ter portretna reliefa; Vodnik pa izvrši ostale sestavne spomenikove z ograjo vred. Vse spomenik velja 10.000 K, katere vsota se primerno razdeli med izvršitelja ter jima polno plača najkasneje do 20. septembra 1910. Tega dne naj se namreč spomenik odkrije in izroči v varstvo Ljubljani!

In delo se je začelo izvrševati. Proračun se je prekoračil neznatno. Peruzzi je svoje delo dovršil in prejel popolno plačilo, Vodnik pa bi bil spomenik tudi že postavil na pokopališču pri Sv. Križu, kjer je bil odboj v ta namen nakupil petnajst grobišč izven vrsta, ako —

C. kr. okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico je julija 1909 zahtevalo, naj se mu predloži osnutek spomenika s kratkim popisom. Glavarstvo je zahtevalo najprej prejembo v napisu na spomeniku, z odklom 11. novembra 1910 pa je izvršitev, oziroma zgraditev spomenika prepovedal.

Odbor je proti prepovedi vložil priziv na c. kr. deželno vlado, ki pa je pritožbo 1. decembra 1910 zavrnila. Nato je odbor vložil priziv na c. kr. ministrstvo notranjih del, a priziv je ostal — nerešen!

Peruzzijevo delo je ostalo v varstvu kamnoseka Vodnika, odvetnik dr. Al. Kokalj pa je 28. aprila 1913 izročil mest. magistratu 5000 K za pokritje nadaljnjih stroškov za spomenik ter 627,67 kron za vzdrževanje spomenika in grobov.

Mestni magistrat je poslej vsako leto poravnal račune za vzdrževanje in krasenje grobov, izvršitev spomenika pa je čakala rešitve dunajskega notranjega ministra. A rešitve ni dočkal odbor nikoli!

Tudi Al. Vodnik bi bil s svojim delom gotov, a odbor je iz previdnosti njegovo dokončno delo ustavil. Za izvršene komade in material pa je magistrat Vodnika plačal.

Ker so bili spomenikovi deli v Vodnikovem skladišču na poti, je dal mestni magistrat 25. novembra 1913 vse izvršene dele, 10 obdelanih robov in figuro genija ter sirovo obdelani ter neobdelani material, skupaj 47 kosov, prepeljati v mestno skladišče na Kodeljevo. Genij, sestojel iz dveh kosov, je shranjen v zabojih. Deponirali pa so tudi dva kosa kararskega marmorja, določena za žari. Sadreni model za žari z bronastim medaljonom pa se je shranil v mestnem arhivu.

V. jav. seil obč. sveta dne 11. aprila 1919 je predlagal obšč. svetovalec Engelbert Franchetti naj bi se spomenik končno postavil, češ spomenik je gotov, denar za pokritje nadaljnjih stroškov je na razpolago in izgotoviti bi treba le podstavke. Ker nismo več pod avstrijskim režimom, ni prav nobenega zadržka, da storimo končno svojo dolžnost.

Zupan dr. Ivan Tavčar je takoj pozval mestni stavbni urad, naj mu poroča ter predloži stroškovnik. In urad je točno poročal: za postavitev spomenika je treba še okroglo 18.000 K! Kamnosek je bil 24. sept. 1913 pač zavezan, spomenik dovršiti in postaviti za znesek K 2860. Ker pa so danes (26. 4. 1919) mezde kamnosekov 6 krat višje, poskoči tudi znesek K 2860 na K 17.160. K temu pride še nakladanje in razkladanje spomenika ter odvešila kamena v delavnico, kar bi stalo okoli 600 K; — torej skupaj okroglo vsoto 18.000 K. Aktu je priloženo še dvojje kritičnih mnenj:

Prvo trdi, da bi kazalo sedanjih 4 m visoki podstavek nekoliko reducirati kar bi stroške olajšalo oziroma troške obdelovanja kamena zmanjšalo. Da se spravi v sklad višina genija 3 m z zmanjšano višino podstavka, pa naj bi se razpisala konkurenca med domačimi umetniki, češ le taka konkurenca bi ustvarila iz prihranjenega materiala ličnejši spomenik!

Drugo mnenje na se glasi, da je zgornji monolit (1'65 : 1 m) nekako ozek in visok ter spominja na dimnik! Vohče so oblike sicer preproste, a neblage in obrtniške. Naj bi se torej spomenik v umetniškem mislu nekoliko moderniziral! —

V splošni tedanj draginji je župan odredil, naj se z delom še počaka. Tak je ostal položaj doslej.

Treba je torej najmanjše 20.000 K (če se mezde niso medtem zopet zvišale) in treba je obliko podstavka modernizirati. Prvo naj bi opravil bivši odbor, na čelu mu ačilni odvetnik dr. Al. Kokalj! Nabrati še 20.000 K dandanes pač ne bo težko; če ne gre drugače, v z enim evtičnim dnem. Na dan Vseh vernih duš, ko odhajajo tisoči na obe pokopališči, bo rad vsakdo položil vsaj pol dinarja za ta spomenik. Sicer pa ima odbor lahko več dobrih misli, da ebre vsotico 20 tisočakov.

Glede moderniziranja podstavkov ga sloga bi mestni magistrat pač lahko takoj ukrenil vse potrebno. Modernih

arhitektov ima danes Ljubljana s tehniko dovolj.

Važno pa je vprašanje: ali se naj spomenik vendar postavi na pokopališču, ko ni danes nobene zapreke več, da ga postavijo na javnem prostoru? Svojemu namenu bo ustrezal popolnoma le v mestu. Pred njim in okoli njega bomo imeli Slovenci pač še večkrat povod, manifestirati za svojo svobodo in proti našim vampirjem. Ker povzljamo: v prvi vrsti velja spomenik ideji, čije žrtve sta bila Adamič in Lunder! Zato bi bilo spomenik modernizirati tudi v tem oziru ter namesto dveh žar ustvariti kaj za javen trg primernejšega.

Končno pa nastaja še vprašanje: kam spomenik postaviti? Ljubljana je spomenikov revna in tujcem imamo po-

kazati malo reči, ki bi bile vsaj zanimive. Naše mesto bi torej dobilo en spomenik več, velpomemben, zgodovinsko važen spomenik! A postavite ga morda na pokopališek planote za cerkvijo sv. Nikolaja. Baš na Pogačarjevem trgu je padla prva žrtve in prav ondi so streljali nemški rablji na našo mladino po poveljju nem. pobalinskega lajtnantčka, ki je kričal:

»Wer »zivio« schreit, niederschiesse!»

Tako bi stal spomenik tikoma morišča. Ker pa je padla druga žrtve pred škofijo, bi stal spomenik skoraj natančno sredi obeh morišč!

Čas je vsekakor, da se končno zganemo. Torej na delo, saj čas je ugoden!

F. G.

Državno investicijsko posojilo.

ŽIVAHNA UDELEŽBA PRI SUBSKRIPCiji NA HRVATSKEM.

Veliko zanimanje za 70 odstotno državno investicijsko posojilo vlada v Zagrebu, v večjih hrvatskih mestih in tudi na deželi. Udeležba je zelo velika. Podpisane so že znatne vsote. Zanimivo je, da tam podpisujejo tudi nižji sloji razne vsote po 100, 200 in še več dinarjev. Zagrebške banke izkazujejo že milijonske podpise. Dvanaest šumskih upraviteljev v Stari Krajini na Hrvatskem (graničariji) je podpisalo že 23 milijonov.

Podpisovanje v Medmurju.

Tudi Medmurje se zelo zanima za državno investicijsko posojilo. Od raznih madžarskih agitatorjev proti posojilu uvedena agitacija ni uspela. Posojilo, čeprav notranje, je pridobilo splošno veljavo. Tudi Medmurje marljivo podpisuje posojilo. Samo v Čakovcu je bilo v dveh dne podpisane posojila za 1 milijon 600.000 K. Čakovska medmurska posojilnica je podpisala 500.000 K. Čakovska trška občina pa 100.000 K.

Prekmurje.

Kako je zanimanje za državno posojilo v Prekmurju, ne moremo z gotovostjo zabilježiti. Subskripcijsko akcijo je prevzela za Prekmurje je podružnica nekake ljubljanskega kreditnega zavoda. Doslej v Ljubljano še niso prišla nikakva poročila o podpisih posojila v Prekmurju.

V Sloveniji.

Podpisovanje v Sloveniji zadnje dneve zelo napreduje. Nad vse

hvalevredna je akcija med našim zavednim uradništvom, ki kljub sedanjim draginskim razmeram zelo marljivo podpisuje investicijsko posojilo, dobro se zavedajoč, da z ureditvijo javnega prometa pridejo dnevi lepše bodočnosti. Državno uradništvo je podpisalo že znatne vsote.

VPISI:

Tovarna za dušik, Ruše pri Mariboru 400.000 K
Kranj. industr. družba 800.000 »

PRI ZVEZI SLOV. ZADRUG:

Dol. posojil. v Metliki 20.000 K
Posojilnica Črnomelj 400.000 »
Kmet. pos. in hran. št. Rupert 20.000 »
Okrajna posojilnica Litija 25.000 »

PRI SLOVENSKI ESKOMPTNI BANKI:

F. K. Kaiser 10.000 »
Oton Pelan, rav. okraj. boln. blagajne 4.000 »
Jos. Krmpotič, Vir-Domažale 20.000 »
Dr. M. Brezigar, Ljublj. Vekoslava Rakove, pošt. uradnica, Ljubljana 5.000 »
Anton Vodopivec, tu 2.000 »
Dr. Ivan Černe, tu 10.000 »
Tovarna kem. izdelkov Hrastnik 80.000 »

Poštno uradništvo.

Poštni in brzojavni uradniki, uradnice in služabniki vseh kategorij v Sloveniji so podpisali do danes 700.000 K državnega posojila. Nove prijave še prihajajo.

Gospodarske vesti.

Davek na poslovni promet

Uvedba knjige opravljenega prometa.

Po razglasu delegacije ministrstva financ v Ljubljani z dne 26. septembra 1921 št. 2715/3 ex 1921 je uveden od 1. oktobra t. l. dalje z uredbo z dne 27. junija 1921 (razglašeno v Uradnem listu z dne 19. septembra 1921, št. 29) novi davek na poslovni promet hkratu pa s 30. septembrom t. l. ukinjen dosednji davek na poslovni promet, ki je bil razglašen v Uradnem listu št. 436 z dne 25. novembra 1920.

Po novi uredbi je temu davku zavezan ves promet stvari in osebnih storitev proti odškodnini, izvršeni v državi z namenom pridobivanja dohodkov, ako ga izvršujejo pravne in fizične osebe v obsegu svojega glavnega, pomožnega in postranskega posla (poklica), promet stvari pa — ako presegajo odškodnina 20.000 K — v smislu čl. 4 te uredbe tudi tedaj, kadar je opravljen v državi po drugih pravnih in fizičnih osebah, ne glede na njihov poklic.

Za stvari v smislu te uredbe se smatrajo vse premičnine, vse stvari spojene z nepremičninami, kolikor se prodajajo ločeno, bodisi tudi preden se ločijo, listine, s katerimi se pridobiva lastninska pravica do premičnin (razkladnice, konosnami, opremni listi) potem zastavni listi in druge listine ki dajejo zastavno pravico na premičninah, nadalje pravice, ki so predmet pravnega prometa, ter predstavljajo ekonomske dobrine, kakor n. pr. avtorske pravice do žigov vzorcev itd. in osebne pravice: koncesije, obrtna dovolila itd. razen vseh pravic do nepremičnin.

Davčna obveznost nastane, ko se izvrši plačilo za kupnjenje stvari ali izvršene storitve. Davek znaša 1 % vsote, prejetje za odškodnino. Poleg tega predvideva uredba za promet stvari in storitev na drobno, ki ga samostojno opravljajo ribiči, polični prodajalci, mesarji, filakterji in enovprežniki, odnosno vozniki z enim ali največ z dvema konjema, nosači ali težakji, čistilci obutev in podobni pavšalno obdaje.

Vsi plačevalci davka po tej uredbi, razen ravnokar navedenih pavšalno obdajenih in onih oseb, ki so izvršile promet po čl. 4. zadnji odstavki uredbe morajo od 1. oktobra 1921 dalje voditi »knjigo opravljenega prometa« po vzorcu A) ali a) in sicer za vsak obrat posebej.

Do nadaljnjega so zavezani voditi knjigo po vzorcu A)

1. Vsa podjetja, ki so zavezana pridobitni po II. pogl. zak. o osebnih davkih z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, 2. vse družbe z omejenim zavezo in 3. vse protokolarne tvrdke.

Vsi drugi davčni zavezanci, razen onih ki bodo plačevali davke pavšalno, morajo voditi knjigo po vzorcu A).

Glede premožnosti vseh vseh natančne določbe Pravilnik za izvrševanje

uredbe z dne 20. julija 1921, št. 290 Uradnega lista k členu 10.

V knjigo morajo davčni zavezanci vpisovati dnevno ob sklepu poslovanja vsoto odškodnin, prejetih v gotovini za opravljene prodaje ali izvršene storitve. Iz tekočine A) je razvidno, kako je knjižiti odškodnine za promet, opravljen na kredit; oba vzorca A) in a) vsebujeta pt še poseben razpredel za promet z državo in navodilo, kako je knjižiti predmet in vrednost predmeta, ki ga vzame lastnik iz obrata za svojo osebno in domačo potrebo.

Na koncu vsakega trimesčja, torej prvič 31. decembra 1921 morajo davčni zavezanci knjige zaključiti, od skupnega prejemka preračunati po čl. 6 odst. 6 pravilnik 1 %, ter preračunjeni znesek oddati kot davek na poslovni promet brez vsakega posebnega poziva najkasneje v 30 dneh davčnemu uradu s kuponom, ki se nahaja pri knjigi opravljenega prometa.

Zgoraj omenjeni pavšalno obdajenci morajo na individualen poziv davčnega oblasti vložiti prijavo po vzorcu b), navesti vsoto letnega prometa, izvršenega v predloženem letu, ter plačevati letno davek na poslovni promet — krošnjariji in drugi obvezanci z obrtnim dovoljenjem za 1 leto ali krajšo dobo plačujejo davek na podlagi prijave b) za celo leto, odnosno za del leta vnaprej obenem s plačilom ostalega neposrednega davka. — Osebe pa ki so izvršile slučajni promet stvari proti odškodnini, ki presegajo 20.000 K (čl. 4 zadnji odstavek) morajo v 14 dneh prijaviti vsak tak primer s prijavo po vzorcu b) in plačati 1 %ni davek.

Ob zaključku leta se potom javnega razglasu pozovejo vsi davčni zavezanci, ki vodijo knjigo opravljenega prometa po vzorcu A) oziroma a), da predložijo prijavo po vzorcu B).

Davčna oblastva bodo na podlagi teh prijav in uradnih poizvedb ugotovila končni predpis davka in odredila ali odpis med letom preveč plačanega davka ali pa naknadni predpis davka, kateri se bo davčnim zavezancem naznanil s posebnim plačilnim nalogom po vzorcu v).

Tiskovine vzorcev A) a) in b) se dobivajo pri davčnih uradih, razpečevalcih kolkov in trafikantih, pol pole stane 4 K.

Člena 12 in 13 uredbe vsebujeta stroga kazenska določila za prestopke uredbe o davku na poslovni promet.

Rok za podpisovanje 7 % drž. investicijskega posojila poteče 30. septembra t. l.

Italijani o ljubljanskem velesejmu.

»Piccolo dela Sera« priobčuje dolgo poročilo o ljubljanskem velesejmu. O Ljubljani piše med drugim: S trgovskega stališča je Ljubljana glavno središče jugoslovenske kraljevine proti zapadu. Orijent-ekspres jo združuje z Beogradom, Zagrebom, Carigradom, Bukarešto, Sofijo, Solunom, Milanom, Turinom in Parizom, direktni vlaki pa s Trstom, Dunajem, Prago in Monakvom. Glavno mesto Slovenije, ki je oddaljeno 70 km od politične in carinske državne meje, je postalo po polomu Avstrije središče za vso zapadno trgovino. Transitz lesa, poljedelskih produktov, živine in mesa je našel tu naravni izhod. Ljubljana je postala tudi središče, iz katerega se prevajajo v vse dele Jugoslavije in balkanskega orijenta uvozni predmeti: manufakturna, kolonialna blaga, italijanski industrijski produkti, nemški, avstrijski in češkoslovaški. V Ljubljani se shajajo trgovci iz Bosne, Srbije, Crne gore, Makedonije in Voivodine in sicer ne samo za nakup blaga, ampak tudi v svrhu direktnega stika z inozemskimi trgovci.

O pomenu velesejma piše: V kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev je Slovenija najbogatejša z ozirom na svojo trgovino in industrijo. Ljubljana je bila vsled svojega zemljepisnega položaja že pred vojno znana po živahnih trgovskih odnosih z drugimi državami in sosednimi deželami. Združeno Slovenije s Srbijo pa je še bolj pomnožilo ljubljanski trgovski promet ker so odpadale carinske in politične meje, ki so jo delile od Orijenta. Bogati jugoslovenski trgovci so takoj spoznali velik trgovski važnost Ljubljane tudi zaradi bližine Trsta.

Zato je lahko razumljiv razlog, zakaj se je vršil ravno v Ljubljani prvi velesej jugoslovenske kraljevine. Glavni cilj ljubljanske velesejma je bil dovesti v stik trgovske kroge iz drugih delov kraljevine. Pa tudi dejstvo, da je Ljubljana po svojem zemljepisnem položaju spolevalna točka med Jugoslavijo in sosednimi državami, se ni pozabilo.

Poročevalec opisuje na to s pesniškimi izrazi prostor ljubljanske velesejma in pravi, da ga je presenetil glavni vhod, čeprav je že videl mnogo velesejmov v Italiji. Zdelo se mu je, da stopi skozi Sforzin grad v Milano. Nato omenja vzoren red pri vstopu na seimišče, veliko Sfinjo in razne urade. Nadvse pohvalno se izraža o redu in organizaciji ter o dobrem okusu v posameznih pavilijonih. Posebno mu ugačajo reklamni letaki in knjižice. Posetnik velesejma čuti potrebo, da si ogleda ponovno vse predmete, ki zastopajo vse industrijske panoge, vse živlinske potrebščine, ves napredek trgovskega prometa jugoslovenskega naroda. Umetnost in industrija na ljubljanskem velesejmu sta ohranila svoj narodni slovanški značaj vključ vzoredni višini z razvojem evropske umetnosti in industrije. O praktičnih rezultatih velesejma priobči list posebno poročilo.

— — —

— — —

— — —

— — —

569.410.975 dinarjev, uvozilo pa v vrednosti 1 milijarde, 14 milijonov 2750 dinarjev.

— Cene hrušk slanine v Ljubljani. Ker je bilo pomanjkanje slanine na ljubljanskem trgu, ki je trajalo 6 tednov, nevdržno, so je kupilo v svrhu orientacije 40 primo prašček na državnem posestvu Belja v Baranji po protekcijski ceni 43 K kg žive teže, loco Belje. V Ljubljano postavljani so stali prašči 52 K kg žive teže. Za poizkušnjo se je zaklajlo dva različna prašča in uradno stehalo. Prvi prašči je tehtal 199 kg žive teže; slanina je imel 112 kg mesa je imel 50 kg. Glava in parklji se računajo za delo. Živ prašči je stal 10.348 K. Izkupilek za špeh in meso, ako bi se računal ves špeh po 75 K kg in meso po 38 K, ker se meso hrušk prašček podela večinoma za klobase in ima nižjo ceno, znaša 10.300 K. Drugi prašči je tehtal 151 kg žive teže; špeha je imel 85 kg, mesa 51 kg. Živ prašči je stal 7852 K. Izkupilek za špeh in meso znaša 8313 kron, ako se računa slanina po 75 K in meso po 38 K. Iz tega sledi, da ni mogoče razprodajati točno na ljubljanskem trgu težkih prašček pod gornjimi cenami. To občinstvu v informacijo in svetujemo, da se samo prepriča o klavnih rezultatih. Slanina domačih kranjskih prašček, ki se plačujejo po 30 do 35 K žive teže, stane 50 do 55 kron kilogram.

—g Drjavno obligatno zavarovanje kmetijskih pridelkov zoper uime. Po iniciativi poljedelskega ministra g. Puclja se je vršila v Beogradu v tednu od 19. do 24. t. m. posebna konferenca za uvedbo državnega obligatnega zavarovanja vseh poljskih in drugih kmetijskih pridelkov proti toči. Sestavil se je poseben načrt ki se predloži že v prihodnjem zasedanju v pretrih in sprejetje, kar bo pomembno veliko olajšavo in gmotno podporo v napredku kmetijstva cele države.

—g Dobava 10.000 kg svinjske masti. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se vrši dne 10. oktobra t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani pismena očetna licitacija za nakup 10.000 kg čiste svinjske masti. Oglas s podrobnimi podatki je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vlogod.

—g Za izplačilo zamenjanih novčanic v Dalmaciji. Zadrudni Savez v Splitu je poslal ministrskemu svetu brzojavko, v kateri zahteva neodgodljivo izplačilo zamenjanih kronskih novčanic v evakuiranem ozemlju, ker preti drugače tem krajem gospodarska kriza.

—g Izvoz konj v inozemstvo. Iz Beograda javljajo: Po informacijah z merodajne strani se je po odloku gospodarsko-finančnega odbora od odobrenega kontingenta konj prepeljalo doslej v inozemstvo preko carinarnice v Raketu samo 560 konj, torej jih ostane še 333, preko carinarnice v Mariboru pa 1112 konj, ostane še 388 konj. Ta ostanek se bo sedaj porazdelil med ostale carinarnice.

—g Popisovanje in žigosanje volnih in predvolnih posojil. Finančni minister je odločil: 1. da se vrši popisovanje in žigosanje obveznic volnih in predvolnih posojil bivše Avstro-Ogrske, nahajajočih se na ozemlju, ki je po rapalski pogodbi pripadlo naši kraljevini, še do vstetega 30. septembra 1921 in 2. da se smejo prošnje za naknadno popisovanje in žigosanje obveznic predvolnih posojil iz celega našega ozemlja sprejemati pri delegaciji ministristva financ še do vstetega 15. oktobra 1921.

—g Nove položnice poštnege čekovnega zavoda za davčna plačila. Delegacija ministrstva financ je odredila, da naj davčni uradi en mesec pred dospelostjo davkov, t. j. v januarju, aprilu, juliju in oktobru dostavljajo položnice poštnege čekovnega zavoda, na katerih bo označen celoletni predpis vsakega posameznega davka, skupna vsota dotedanjega plačila in znesek, ki naj ga stranka v poštmem čekovnem prometu plača, pred štirinajstim dnem meseca februarja, majnika, avgusta in novembra, če se hoče izogniti stroškom za izvršilni opomin (4 vinarje od vsake krone). Dokler predpis za tekoče leto davčnemu uradu še ne bo znan, bo na položnici naveden provizoren predpis v iznosu prošlejšega leta. Za te položnice se bodo računali samo tiskovni stroški po 30 vin. Hkratu bodo davkoplačevalci, ki stanujejo izven kraja, kjer je nastanjen davčni urad, po razglasu opozorjeni, da so take položnice predane pošti ter da naj jih ako bi jih pošta dvoglasno ne dostavila, sami na pošti dvoglasno. Davčnim obvezancem pa se priporoča, da poravnajo svoja plačila v poštmem čekovnem prometu, ker si s tem prihranijo pot k davčnemu uradu in večkrat cele ure trajajoče čakanje predno pridejo na vrsto. Hkratu pa s tem pomorejo, da se denar steka neposredno v poštni čekovni zavod, ki vrši plačila za državno upravo. Seveda vsak davkoplačevalec tudi še nadalje kakor dosedaj lahko zahteva pri davčnem uradu proti plačilu davčno knjižico in si da vanjo vpisati prepis in plačila. Stranke pa lahko vsak čas zahtevajo tudi popoln izpisek iz kontne knjige davčnega urada. Za ta izpisek pa je plačati po tar. post. 42 začasnega zakona o državnih trošarini, takah in pristojbinah takso 5 dinarjev.

—g Nemčija nam pošila slabe konje. Iz Beograda javljajo, da je zadnja pošiljava konj, ki nam jih je poslala Nemčija kot vojno odškodnino, zelo slabe kvalitete.

Dneone vesti.

V Ljubljani, 28. septembra 1921.

Zadnja beseda. Na odru leži politični mrlič. Treba bi bilo torej pisati nekrolog. Toda napisali so ga še pokojnikov prijatelji, in tudi oni, ki smo mu bili nasprotniki, bi se najraje oklenili reka: »De mortuis...«. Toda Anton Pesek bi moral priznati, da je resničen tudi izrek: Bog me reši takih mojih prijateljev, s sovražniki opravičim že sam! Zakaj le njegovi prijatelji so krivi vse njegove nesreče, le njegovi prijatelji so krivi njegovo smrti. Če bi bil poslušal svoje nasprotnike, bi si bil prihranil vse nepotrebne bridkosti. Toda prijatelji so ga vzpodbadali, ga pritirali do skrajnosti in zdaj ga hladno puščajo na mrtvaškem odru. Mi smo Peskovo afero skoraj docela ignorirali, ker smo jo smatrali na eni strani za povsem privatno zadevo, na drugi strani pa za vprašanje, v katerem ima edino in zadnjo besedo vlada. Stali smo na stališču, da vsa afeta ni strankarska, nego le javnomoralna; take afere pa naj preiskujejo policija, sodišče in vlada. Naš list ne lovi pikantnosti iz spolnega življenja. Čakali smo torej razsodbo in jo pričakali tako, da nismo žalili javne pravosti. Konstatirali pa moramo, da sta klerikalna lista »Slovenec« in »Novi čas« do zadnjega napadala JDS, grozila na vse strani ter nista niti podvomila, ni li morda vendar morda — molčati in čakati izida sodne razprave. Klerikalna lista bi morala zantevati neizprosno od moza, ki je v »Jugoslaviji« najbolj kritični proti korupciji in nemoralnosti, ki je zagrešil toliko krivičnih napadov na najrazličnejše svoje nasprotnike, da je sam absolutno čist in brez greha. A ta mož je hotel po vsi sili postati ljubljani župan! Kritičnost je bila prav zaradi te njegove ambicije še mnogo potrebnejša. A »Slovenec« in »Novi čas« sta vse očitke prezirala ter sta bljuvala ogenj in žveplo le na JDS. Za A. Peska sta se esofirala kakor bi jima šlo za škofa ali vsaj za kakega klerikalnega velmoža. To dejstvo si treba zapomniti! — Da je imela »Jugoslavija« še včeraj drzno čelo, bruhati smradljivo blato na JDS ter govoriti o porazu JDS, je značilno za moralno višino izdajateljskega tega lista. In Pesek bljuje še danes okoli sebe! Še nikdar se ni v slovenskem časopisju razlivala tako osterdna gnojnica kakor te dni in še nikdar nismo videli toliko drznosti v trditvah, ki so bile končno sodnijsko izpodbite ter po zapriseženi priči prihajajo ovržene. Naš list se v to blato ni mešal, in trdno smo prepričani, da so naši naročniki to naše vedenje le odobraval. Dovolj je bilo smradu drugje, svoj list smo vzdržali čist, in to nam je v zadovolženje.

— Volitev župana. Danes popoldne ob petih se vrši seja obč. sveta ljubljanskega, da izvoli župana. Ker je g. A. Pesek odločil mesto v obč. svetu, se govori, da hočejo opozicijske klerikalne stranke izvoliti za župana g. Kocmurja, ako vztraja g. dr. P. P. na svojem doslej odklonilnem stališču. Oba sta člana social. demokr. stranke, ki je baje svobodnodelna in napredna, a protikapitalistična, protimonašiška, izključno zastopnica delavstva in proletariata. Kako bo mogla koalicijska s klerikalci delovati v obč. svetu, je zagotovo. Kako si more kdo g. Kocmurja misliti na ljubljanskem stolu po Iv. Hribarju in dr. Iv. Tavčarju je neumljivo. Vsa čast agitatorju Kocmurju, a Ljubljana si želi za župana moža, ki je vreden naslednik bivših županov.

— Českoslovaški obci v Ljubljani je došla lastnoročno pisana zahvala slovečega pisatelja Alojza Jiráskega sledečega vsebina: Velečeni gospodje! Sprejmite, prosim, iskreno zahvalo za laskavo čestitko k mojemu 70. rojstnemu dne, ki mi je bila posebno draga in ki jo visoko cenim kot poljuben bratstvo vzajemnosti československe, katero Vi, velečeni gospodje, tako zaslužno in z uspehom gojite! Želim Vam trajnih uspehov in sem Vaš priateljsko vdan Alois Jirásek mp. V Hronovem, dne 2. septembra 1921.

— Anton Pesek odločil politične funkcije. V svojem glasilu objavlja danes g. Anton Pesek nekak »manifest slovenski javnosti«, v katerem naznaja, da izstopi iz političnega življenja, da je odločil mesto odbornika v načelnstvu NSS in tudi mesto odbornika občinskega sveta ljubljanskega. — Zadnja odločitev je bila javljena tudi pokrajinskemu namestništvu. Na Peskovo mesto pride njegov namestnik državni zastavnik g. Karol Zorko, ki se že udeležil današnje popoldanske seje mestnega občinskega sveta. Zanimljivo je, da isti »manifest« prinaša glasilu SLS kot »Poslano«.

— Ivan Krajec. V Novem mestu je umrl v ponedeljek v visoki starosti 79 let g. Ivan Krajec, bivši tiskar, založnik in dolgoletni ravnatelj Mestne tiskarnice v Novem mestu. Z njim je umrl eden najboljših simpatičnih, vsekozi poštenih in neumorno delavnih slovenskih pisateljev. Pred leti je bil pokojnik močna opora slovenske književnosti, je podpiral po svojih močeh slovenske literate in diake ter je imel vedno odprto roko za vsakogar, ki je iskal pri njem pomoči. V zgodovino slovenske književnosti se je zapisal pokojnik kot založnik prvega in edinega ponatisa ogromnega Valvazorjevega dela »Ehre des Herzogtums Krain«. V to delo, ki ga je skušal izdati natančno po originalu, je vtaknil veliko denarja ter je imel precej izgube. Izdal je tudi ilustrirano izdajo Sinklewiczevega romana »Z ognjem in mečem«, spise Andrejčkovega Jožeta. Zabavno biblioteko, spise Kristofa Smida za mladino ter še druge razne izvirne in prevedene knjige. Blagemu možu bo ohranjen najlepši spomin.

— Ljubljanski gasilno društvo. Kakor čujemo, se dela v gotovih korakih na to, da bi se ta korporacija reorganizirala in iz sedanjega prostovoljnega društva preustrojila v občinsko napravo kakor jo ima že nekaj let Gradec in druga večja mesta. Organi naj bi bili od občine fiksno plačani, a pod nadzorstvom stavbnega ali kakega drugega mestnega urada. Vsekakor so bo s tem v kratkem počel občinski svet. Tozadevni načrt je baje že sestavljen.

— Zdravstveni kongres. Kakor se nam poroča, se vrši dne 30. septembra t. l. v Ljubljani Zdravstveni kongres t. l. v Ljubljani Zdravstveni kongres v Dijskem domu poleg hotela Union. Da pride pri tej priliki do veljave slovenskega zdravstvenstva, bi bilo želeli, da se tega kongresa udeleži kolikor mogoče veliko zastopnikov zdravstvenega glavnega združenja slovenskega namera pri tej priliki napraviti tudi izlet na Bled in v Maribor, katerega se udeleži lahko vsak zdravnik.

— 30 demonstrantov iz Prekmurja so v ponedeljek popoldne pripeljali v Maribor v preiskovalni zapor okroglega sodišča.

— Državna trgovska Akademija v Ljubljani. Prijava za vstop v abiturijentski tečaj se sprejema do 5. oktobra. Trgovska akademija je nameščena v poslopiju tehniške srednje šole II. nadst. levo, (Aškerčeva ulica št. 9).

— Posednikom glin (ilovice). Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani naproša vse posednike, na katerih zemljišču se nahaja ilovica, da mu to sporoče in če le mogoče, dopolnijo oziroma ob priliki donesajo tudi manjšo množino za vzorec. Na obrtni šoli bo vse dopolnjene glin preizkusil učitelj za keramiko glede njih uporabljivosti. V interesu vsakega posestnika glin je, da se radevolje odzove, da se more dobiti kakovost in množina naših glin, od katerih se da na lahek način doseči lep zaslužek, posebno, ako bi bile sposobne za izvoz.

— Oglas javne dražbe. Dne 2. listopada 1921. prodaj se se javnom dražbo tribine II. pokrajinskega sokolskega sleta na lcu mesta Osijeku u gornjem gradu Krezimirovi ulici u 10 sati prij. podna. Dražbi bit. izvršeno svih 8 objekta (4 tribine za sjedenje, 4 za stajanje), najedanput, ukupno 300 m² drvene gradje uz isključnu cijenu 250.000 K. Ne uspije li dražba svih objekata najedanput, izvršnut će se dražbi svaki objekt za seba. Dostalec imade kupovinu da položi odmah. — Odbor II. pokraj. sleta u Osijeku u likvidaciji.

— Zrtev požara. V ljubljanski javni bolnišnici je včeraj podlegel hudim opeklinam delovodja kemične tovarne Golob & Komp. g. Avgust Debevec. Zapušča ženo - vdovo Delovodja Debevec se je zelo opekla, ko je izbruhnil požar v kuhinji za kremo gori omenjene tovarne.

— Zdravstvena predstava za meščansko in ljudskošolsko učiteljstvo. Zdravstveni odesk za Slovenijo in Istro priredi v četrti tek 29. septembra t. l. ob 2. popoldne v kino »Ideal« za gori imenovano učiteljstvo zdravstveno predstavo o tuberkulozi itd.

— Vojna akademija. Gojenem niže šole Vojne akademije, ki bi morali vstopiti v prvi letnik 30. septembra t. l., se preloži vstop na 31. oktober t. l.

— Pasji kontumace, razglašen dne 4. februarja in 4. junija 1921 za mesto Ljubljano, se z dnem 22. septembra ukine.

— Tlakovanje Wolfove ulice. Ker se je pretekli teden pričelo tlakovanje te ulice s kockami, je ulica za vozni promet do nadaljnjega zaprta.

— Parni vajar. Pretekli dni so cesto v Pražakovi ulici uravali s parnim valjarjem. Ta cesta je sedaj za tovorni promet urejena.

— Nesreče in nesgode. Fran Est, šofer, je včeraj vozil z avtomobilom iz Kranja v Ljubljano. Na znanem velikem ovinku pri Medvodah mu je počila pnevmatika. Avto se je prevrnil in Est je dobil težke notranje poškodbe, tako, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico. — Kočarju Jakobu Petroviču s Unca pri Raketu je pri kosilu, ko je arehal juho, običala v grlu mala kost. Oditi je moral bolnišnico.

— V duševni amedenosti al je včeraj prerazela žile na levi roki služkinja Teresija Deželak v Ljubljani, Krakovski nasip. Odpeljali so jo v bolnico.

— Zveza vojnih vdov in sirot pridelki v soboto, 1. oktobra, v Mestnem domu vinoko trgovat. Sodeluje godba dravske divizije. Čist dobiček je namenjen najprej vojnim vdovam in sirotam.

— Podlistek »Pri Ivanu Meštroviču«, ki ga je spisal za naš list dr. Ivan Lah, je ponatisnila v celoti splitska »Nova Dobro«.

Originalen tat in berač.

Viktor Judež je velik, močan, dobrorejen možakar v najlepši moški dobi, a delati se tudi njemu ne ljubi; zato rajši meštari krade in berači. Visoki Viktor krepkih mišic je specialist v tatvinskih gostilniških kozarcih. Včeraj popoldne se ga je Viktor navlekel tam v Spodnji Šiški in v neki gostilni je začel oddajati brez obnove dovoljenja — kozarce. Imel je šest lepih, finih kozarcev. A stražnik je prijel in pobral, odkod ima blago. Ker Viktor odgovora ni vedel, ga je stražnik odgnal na policijo.

Na policiji... Službujoči uradnik: »Kje ste dobili kozarce? Ukradli?« Viktor: »Ja, ja! Te kozarce sem pokradel po gostilnah, nekaj v Medvodah, nekaj v Šiški, nekaj drugod.« — Uradnik: »Kje še?« Viktor: »Viktor: »Ne vem, sem slabega spomina.« — Uradnik: »Zakaj ste slabega spomina?« — Viktor: »Sem slabega spomina, posebno danes, ker sem že 100 K zapl.« — Uradnik: »Ali že dolgo časa krade kozarce?« — Viktor: »Kozarce že del časa kradem po gostilnah.« — Uradnik: »Zakaj?« — Viktor Judež ves nevoljen: »Zato, ker blizje mene goljufajo. Prodajajo mi slabo in drago vino.« — Uradnik: »Pa zato ne smete krasti birtom kozarcev!« — Judež Viktor: »Zaradi slabega vina sem primoran, da birtom kradem kozarce, jih stisnem v žep in potem prodam.« — Uradnik zelo resno in odvažno: »Kaj je vaš poklic?« — Judež Viktor: »Kupujem z raznimi predmeti, s senom in poljskim pridelki.« — Uradnik: »Potem vam pa ni treba krasti in beračiti!« — Viktor: »Ker pa kšefti niso posebno dobri, moram včasih malo po raznih hišah za klijko prijeti in tam potehati za kake soldke.« — Preskrbeli so Judežu Viktorju stanovanje in hrano v justični palači...

Naši kulturni pionirji v Ljubljani.

Kongres naših kulturnih pionirjev, srednješkolskih profesorjev v Zagrebu je zaključil svoje programatično delo. Po kongresu so odšli hrvaški in srbski profesorji iz vseh delov naše države na počitno potovanje v Slovenijo. Danes, točno ob 10.41 dopoldne so dospeli z zagrebškim vlakom v Ljubljano. Okoli 250 profesorjev in profesorice si bo te dni ogledalo vse zanimivosti slovenske prestolice in lepote naših planinskih krajev.

Sekcija Ljubljana jim je priredila skromen, a tem bolj prijateljskokobrati sprejem. Na glavnem kolodvoru so naše domoljubne licejske kolegije došli bratom najprvo razdelili krasne šopke raznega cvetja. V imenu ljubljanske sekcije je došlece pozdravil ravnatelj g. dr. Korun, ki je v svojem kratkem nagovoru povdaril lepote naše domovine, izražal veselje, da imajo bratje priložnost videti krasote naših severnih planin in se seznaniti z narodom. Za iskreni pozdrav se mu je zahvalil beogradski profesor g. dr. Jeremija Živanović. Izrazil je veselje, da imajo srednješkolski profesorji priložnost občudovati lepo Slovenijo, ki je lahko ponosna na svojo kulturo.

Došlece so pozdravili še predstojnik oddelka za prosveto g. dvor. svetnik Skaberne, v imenu mestne občine mag. ravnatelj g. dr. Milutin Zarnik in v imenu odseka sekcije Udruženja jugoslovenskih novinarjev predsednik g. S. model.

Izletniki so na to v povorki odkorakali po Dunajski cesti proti univerzi, kjer so jim odkazali stanovanja in prenočišča. Nadaljni program je sledeči: Razpored: 1. Sreda, 28. septembra: Ob 15. zbiranje vseh v Zvezdi pred univerzo. — Ob 15.15 skupno ogledovanje mesta in sicer: iz Zvezde po Vegovi ulici (realka, konservatorij), po Rimski cesti, Gradišču (dramsko gledališče), po Šelenburgovi ulici (pošta), po Aleksandrovi cesti (operno gledališče), Narodni dom, (Trubarjev spomenik), po Bleiweisovi cesti (ženski ličej, vladna palača), čez Rimsko cesto na Mirje; ogled rimskega oziroma: Tehniška srednja šola; mimo Trnovske cerkve ob Ljubljani v osnovno in meščansko šolo na Prulah; ob Grubarjevem prekopu na Grad (razgled do in preko severozapadnih državnih granic); pred Vodnikov spomenik; starodavni magistrat; pred Prešernov spomenik. Razhod za slobodno kretanje. — Ob 20. banket v veliki dvorani hotela »Union«. — 2. Četrtek, 29. septembra: Ob 6.35 odvoz z južnega kolodvora na Bled. Prihod na Bled ob 9.23. — V čolnih na blejski otok. — Vožnja v čolnih ob obali v odkazana hotela. — Tam skupni obed. — Odhod z železniške postaje Bled ob 14.40 direktno skozi Ljubljano mimo Zidanega mosta in dalje. — V Ljubljani na južnem kolodvoru poslovičev ob 17. — Prestop v vlak na Zagreb. Odvoz iz Ljubljane ob 17.35, prihod v Zagreb ob 22.25.

Kulturna.

— Narodno gledališče v Ljubljani. V soboto, dne 1. oktobra v dramskem poslopiju Kosorjeva drama »Požar strasti«, v opernem gledališču Musorgskega opera »Boris Godunov«.

— Dramatični odsek šentjakobškega gospodarskega naprednega društva v Ljubljani je uprizoril v svoji gledališki dvorani v Florijanski ulici 27. l. v soboto, 24. t. m. in ponovil v nedeljo, 25. t. m. veseligen »Jesensko solnce« in burko »Kakršen gospod tak sluga«. »Jesensko solnce« zahteva od igralca spretno umevanje francoske satire, ki pride do veljave le s kracijo zvitirano - pretkanke kokete Adrijane, razvigneta Noela in dobrodušne gospe Lebretonove na eni ter zaljubljenega starca Briouville na drugi strani. V

veliki meri se je to posrečilo vsem. Burka »Kakršen gospod« — tak sluga je ugajala najbolj v prizorih rekruta Lipe Butca s slugo Matičkom, polkovnikom pl. Radenskim in Medvedarjem. Kreacija Lipeja je segala preko mej diletantizma. Tudi ostali so ustvarili dobre tipe. Opaža se pač, da mladi šentjakobski oder razpolaga z mladimi, inteligentnimi, agilnimi močmi, ki obetajo, da se še izklesajo v hramu Talije. Radovedni smo na njih daljni razvoj in duševni razmah. Markič V.

— Ivan Vazov, vstvaritelj bolgarske narodne pesmi, je bil rojen 1850. Kot član nacionalno - revolucionarnega odbora je moral ponovno zapustiti Bolgarijo. V Rusiji je napisal roman »Pod jarmom«. L. 1887. se je vrnil v Sofijo, kjer je izdal časopis »Demnica«. Bil je tudi nekaj časa naučni minister. V bolgarski literaturi si je s svojimi deli zagotovil odlično mesto.

— Ustanovitev dramatičnega odseka Jugoslovenske Matice v Mariboru. Pred kratkim se je ustanovil v Mariboru dramatični odsek Jugoslovenske Matice, podružnice Maribor, čigar namen je, vzbuhati v ljudstvu, predvsem pa v ljudstvu kmetijskega stanu narodno zavest potom prirejanj raznih iger v naših obmejnih krajih. V odbor so bili izvoljeni: Predsednik Janko Dekleva, tajnik: Franjo Urbič, režiser: Srčko Staut, blagajnik: gdca. Zora Godina. Priprave za prvo uprizoritev so že v teku; ako ne bo posebnih tehničnih

nih ovir, bo mogel odsek nastopiti že v sredini oktobra s prvo predstavo, na kar javnost že sedaj opozarjamo.

Sokolstvo.

— Sokol II. v Ljubljani naznanja svojo članstvo ter občinstvu da priredi v nedeljo, dne 9. oktobra 1921 na Kongresnem trgu veliko dobrodelno javno tombolo s krasnimi dobitki. Razprodaja tombolnih tablic, po en dinar, se prične danes. Segajo pridno po njih.

— Sokol II. Dobrodelna javna tombola, ki se vrši v nedeljo, dne 9. oktobra t. l. ob 3. popoldan na Kongresnem trgu, bo atrakcija prve vrste, kajti nihče ne bo hotel zamuditi lepe prilike, za 1 dinar si nabavi kompletno spalno sobo, ki tvori prvi glavni dobiček ali tombolo. Pa tudi za druge glavne dobitke kakor tudi za ostale dobitke se bo vredno puliti. Le oglejte si jih od ponedeljka, 3. oktobra dalje do sobote 8. oktobra v izloženem oknu trdnice Gričar & Mejač, Prešernova ulica! Nabavite si tablice takoj, predno pouda pila zaloga! Dobe se povsod!

— Sokol II. Nesrečna usoda pobrala je iz naših vrst brata Avgusta Debeveca, našega dolgoletnega vztrajnega člana. Sprejmo ga na zadnji poti korporativno v kroju. Pogreb je 29. t. m. ob 15. Zbirališče ob pol 15. pred mrtvašnico deželne bolnišnice. — Blag mu spomin!

Telefonska in brzojavna poročila.

PAŠICEVA POT V PARIZ. — NJEGOVA INTERVENCIJA ZARADI ALBANIJE.

— Beograd, 28. sept. (Izv.) Ministriški predsednik g. Nikola Pašić odpušča koncem tega tedna v Pariz, da poroča kralju o sedanjih političnih situaciji države. Vzrok potovanja pa ni le to poročilo kralju, temveč tudi cilj, da ministriški predsednik g. Nikola Pašić pri vrhovnem svetu zaveznikov s svojim ugledom intervenira v vprašanju razmejitve med Albanijo in našo državo. G. Nikola Pašić namerava na tem mestu predložiti vse one krize in težkoče, ki bi nastale, če se uresničili albanske pretenzije po Prizrenu in drugih krajih.

PONESREČENA AKCIJA STOJANA PROTICA.

— Beograd, 28. sept. (Izv.) Stojan Protić je s svojim opredom dr. Momčilom Ivičevićem doživel v Kruševcu veliko blamažo. Njegova separatistična akcija ni dobila v Kruševcu in v celom okraju absolutno nobenega odziva. Kakor telefonično iz Kruševca javljajo, je akcija Stojana Protica popolnoma pogorela. Stojan Protić je došel v nedeljo v malo mestce Stalac pri Kruševcu. Tam so ga pričakali njegovi najžejši prijatelji in mu nasvetovali, naj se nikar ne pojavi v samem Kruševcu, ker je prebivalstvo proti njemu zelo ogorčeno zaradi njegove vega revizionističnega postopanja. Povedali so mu tudi, da se pripravljajo proti njemu velike demonstracije. Stojan Protić pa se ni dal pregovoriti. V svoji trdovratnosti je odšel z dr. Ivičevićem v Kruševac ter javno dal naznaniti, da priredi v veliki dvorani hotela »Evropa« javno zborovanje. Že pred pričetkom zborovanja so okoličani in meščani blokirali in zasedli vse dohode do hotela »Evropa«, trdno odločeni, da ne puste Protića v dvorano. Ko se je Protić pojavil na ulici in skušal priiti pred hotel, ga je ljudstvo sprejelo z raznimi vzkliki: »Doli z reakcionarnimi!« »Doli s separatistami!« »Živeo narodno edinstvo!« Protić jo je popihal v svoj hotel, pobral svoje stvari in odpotoval v užički okrog, kjer poskuša svojo srečo.

PANIKA NA BEOGRADSKI BORZI.

— Beograd, 28. sept. (Izv.) Zadnje dneve je nastala na beogradski borzi panika zaradi uvedbe pravilnika o trgovanju z devizami in valutami. Tudi včeraj je bilo na borzi neugodno razpoloženje. Na borzi niti niti niso, da je stopil 25. t. m. v veljavo pravilnik. Na borzi niso zato mogle nakupiti niti banke deviz in valut, niti trgovci. Pravilnik namreč določa, da more banka kupovati devize in valute le z dovoljenjem finančnega ministra, trgovci pa morejo kupovati oziroma prodajati devize in valute z dovoljenjem posebnega odbora. Tega pa ni vedel nihče. Včeraj je poteklo in bilo likvidnih mnogo menic in plačil, a tudi trgovci so hoteli kupiti mnogo valut. Vse je moralo izostati.

DELO FINANČNEGA ODBORA ODGOĐENO.

— d Beograd, 27. sept. Včeraj popoldne je bila konferenca načelnikov klubov, ki tvorijo vladno večino. Predmet razprave je bilo stališče dveh zastopnikov radikalnega kluba, ki se tiče začetka dela v finančnem odboru. Radikalci so stali na stališču, da se v vladi ne more

Borze.

— d Zagreb, 27. septembra. Devize: Dunaj 9.10—9.70, Berlin 192—196, Italija (izplačilo) 910—915, Italija (ček) 905—910, London 818—820, New York (izplačilo) 221 do 223, New York (ček) 218—220, Pariz 1625—0, Praga 234—236, Švica 3800—3850, Valute: Ameriški dolarji 215—218, avstrijske krone 11—12, carski rublji 0—20, napoleonori 730—745, nemške marke 187 do 195, romunski leji 195—198, italijanske lire 910—912.

Devize: — Trst, 27. septembra. Zagreb 10.95, London 90.5, Berlin 20.25, Pariz 172.50, Zürich 418, New York 24.10. — Praga, 27. septembra. Zagreb 43, Dunaj 3.975, Budimpešta 14.50, Berlin 98.50, Zürich 16.85, Milan 4.05, Pariz 7, London 365, New York 97. — Zürich, 27. septembra. Zagreb 2.475, Dunaj 0.39, Budimpešta 0.79, Berlin 4.701, Praga 6.149, Milan 23.825, Pariz 41.201, London 21.591, New York 5.80. — Pariz, 27. septembra. Dunaj 0.875, Berlin 11.375, Zürich 243.50, London 52.45, New York 14.11.

— Berlin, 27. septembra. Zagreb 53, Dunaj 7.65, Budimpešta 18.50, Praga 125.25, Zürich 21.60, Milan 5.0750, Pariz 8.8750, London 471.50, New York 124.25. — Budimpešta, 27. septembra. Zagreb 290, Dunaj 30, Berlin 575, Praga 690, Zürich 116, Milan 27.75, Pariz 48, London 2600, New York 685.

— Dunaj, 27. septembra. Zagreb 1110, Berlin 2060, London 9500, Zürich 436, Pariz 181, Praga 2612, New York 2550, Budimpešta 360, Varšava 32.

Dunajska elektna borza. — Dunaj, 27. septembra. Credit 2750, Živnostenska 9380, drž. železnica 10.020, Alpine Montane 11.900, Kranjska Industrija 19.800, Poldi 11.020, Škoda 13.980, Trboveljska premogokopna 6.850.

Listnica uredništva.

— »Jugoslovan« — 27 let naročnik. Blagovolite dejstva pobiti z novim člankom! A ne sme se nikoli generalizirati. Med njimi je tudi mnogo naših somišljenikov, celo naših sotrudnikov — G. Ot. S. v N. Prosimo isto.

Glavni urednik: Rasto Pustoslavšek. Odgovorni urednik: Ivan Podražaj.

Automatična pištola.

(Little-Tom 6-35 mm, in zlata igla za kravato se prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6941

Posojilo.

Din. 10.000 iščem proti visokim obrestim s polno garancijo event. vključbo za dobo 3 mesecev. Ponudbe pod »Vknjižba 6929« na upravo Sl. Naroda. 6929

Na prodaj.

vili podobna hiša s 4 sobami, 4 kuhinjami (2 sobi in 2 kuhinji, po sklepu kupčije proste), veranda, gosp. poslopje, velik vrt, bradje, lepo polje. Studenci pri Mariboru, Jurčičeva ul. 16. 6922

Proda se.

iz proste roke enonadstropna, davka prosta hiša v Ljubljani, Zelena jama 197, lahko z vrtom ali brez njega. Cena po dogovoru. Natančneje pri J. Merhar, Brežice ob Savi. 6916

Kot praktikantinja
ra rada vstopila v kako trgovsko pi-
arno, najraje v lesno podjetje. Odgo-
jore prosim na upr. Slov. Nar. pod „Les
926“.

Sprejme se
kontoristinja, popolnoma samo-
stojna moč, in vajenec iz boljše
hiše. Plača po dogovoru. Naslov
pove uprava Slov. Naroda. 6942

Mizarski mojster
prevzame dela na dom. Gre tudi na de-
želo. Naslov pove uprava Sl. Naroda.
6914

Deklica
16 let stara, se želi iti v mesto učiti za
šiviljo, kjer bi imela brezplačno hrano
za stanovanje; zato pa bi opravljal hišna
dela. Ponudbe na Marija Sovinc, pošta
Pristava, Stajersko. 6944

Proda se 6935
prost tek (Freilauf) s 4 prestavami, 500
rib za stavbeno in umetno ključavni-
čarstvo. Na ogled od 4. do 7. Glince 5.
J. Mar. 6935

Službe išče
strojni risar z večletno prakso. Sprejme
tudi kako drugo, izobrazbi primerno
službo. Ponudbe pod „Risar 6933“ na
upravo Slov. Naroda. 6933

Sobarica
pomagalka alt začetrnica se sprej-
me takoj v hotelu Slon, Ljub-
ljana. 6932

Stare kovine
(medenina, baker, aluminij, nikelj)
kupi po najvišjih cenah trgo-
vina z železnino **Breznik &
Fritsch, Ljubljana, Cankar-
jevo nabr. št. 1.** 6917

Motovilčevo seme
priporoča trgovina s semeni Sever &
Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.
6869

Trgovskega pomočnika sprejme
trgovina s semeni Sever & Komp.
Ljubljana. 6908

Spretna sivilja
za krznarsko in domače delo se sprejme
pri **J. Wanek, Sv. Petra cesta 19.**
6890

Dobro ohranjen klavir
se proda. Naslov pove uprava Sloven.
Naroda. 6928

Trstje za strope izdeluje in prodaja
na debelo in drobno m² po K 3.50 pri
večjih naročilih znaten popust. **Steiner
Anton, Ljubljana, Jeranova ul. 13, Trnovo.**

Dr. Ivan Pintar
Cankarjevo (prej Frančevo) nabr.
zopet redno ordinira od 1—3.
6945

Proda se
radi nastopa vojaške službe nov moderni
površnik, modra sako-obleka in modre
hlače, vse za 3600 K. Modol salon Po-
točnik, Selenburgova ulica. 6937

Zelje v glavicah
kupim vsako množino. Ponudbe
z najnižjo ceno pod „Zelje 6938“
na upravo Slov. Naroda. 6938

Trebam
jednu dobru kuharico i jednu dobru so-
barico ovdje u mojoj kući u Mitrovici.
Ponude molim stati poštom na gospodu
Jelku Maisatz, Sremska Mitrovica na
Savi sa oznakom plaće i uvjeta. Refle-
ktira se samo na solidne stalne osebe.

Knjigoveža
vješt svakom poslu, prima se odmah.
Ponude na knjižaru S. Jünker, Sisak.

Elegantna soba
z dvema posteljama za dva mlada go-
spoda se išče za takoj. Plača se visoko.
Ponudbe pod „Bančni uradnik 6925 na
upravo Slov. Naroda. 6925

Hiša z vrtom
se proda na Ječici 8 pri Črnučah, p.
Ječica pri Ljubljani. Več se izve pri
lastniku ravnotam. Simon Kovač. 6915

Proda se
skoro nov otroški voziček. Vpraša se
Hilšerjeva ulica 4. 6889

Stanovanje s hrano
pri dobrih rodbinskih iščem za mirno gospo-
dično. Ponudbe na A. P., Cesta na Rož-
nik št. 5. 6859

Pozor, gostilničarji!
Imam še večjo množino prav dobrega
štajerskega ormoškega belega vina. Ker
moram skladišče, kjer imam vino shra-
njeno, v najkrajšem času izprazniti, radi
tega dam vino za lastno ceno. Franc
REMIC, Ljubljana, Gosposvetska, prej
Marije Terezije cesta št. 1. 6927

Priporočilo.
S 1. oktobrom, tudi lahko takoj
sprejem večjo množino stalnih
abonentov obrtnikov in
učiteljev na domačo prav
dobro hrano
po najnižji ceni, kar se sploh v
sedanjih časih more dajati. Hrano
dajem tudi na dom. — Za mno-
gobrojni obisk se priporoča.
**Antonija Burger, gostilničarka,
Ljubljana, Prisojna ulica 5.**

Klavirje
ustaljeno in popravljeno
solidno in točno
ter gre-tudi na
deželo.

Pozor, tvornice i grosisti!
Trgovac, koji putuje po cijeloj Jugosla-
viji, traži zastupstva, kao cipela i drugog
proizvoda. Naslov: 6873
F. M. B. 1898/5, Lesce, Slovenija.

Kontoristinja,
vešča knjigovodstva in korespondence,
kakor tudi strojepisja, se sprejme takoj
pri Karl Zupanc, valjčni mliti, Sevnica.
Prednost imajo, prodajalke, veščje trgo-
vine z žitom in moko. Cela preskiba
v hiši. Plača po dogovoru. Vstop takoj.

2000 K nagrade
dobi oni, ki preskrbi mirni stranki brez
otrok stanovanje iz ene sobe ter kuhinje
z uporabo kleti v sredini mesta ali v
bližini Sv. Petra. Ponudbe pod „Miren
dom 6936“ na upravo Sl. Naroda. 6936

Pozor!
Zaradi pomanjkanja prostora pro-
dam več raznih kompletnih spal-
nic, boljše vrste in navadne pod
ceno. **Ivan Andlevo, Kolizej,
Gosposvetska cesta št. 13,
vrata 38.** 6931

I^a Kordofan
(Gum. arab.
bel beljen)
The LEVANT Co. Jugoslavija d. d.
ZAGREB, Dalmatinska 10
Telef. 6 — 52.

Išče se mesečna soba
s posebnim vvhodom eventualno z oskr-
bo, ali pa manjše stanovanje z opravo
ali brez oprave proti zelo dobri najem-
nini. Ponudbe na poštni predal
št. 83. 4805

Službe išče
mlad gospod, kot skladiščnik, ali v kaki
pisarni, event. temu kaj silnega. Vstop
takoj. Ponudbe pod „Vesten 6865“ na
upravo Slov. Naroda. 6865

Dva pomočnika železn. stroje
spretni starejši moči, ter enega izobr.
krepkega vajenca
sprejme trgovina z železnino
Breznik & Fritsch, Ljubljana
Cankarjevo nabrežje št. 1. 6918

Donosno posestvo
nekaj minut od Maribora, z dvema sta-
novniškima hišama z gospodarskimi
poslopiji, čez 20 oralo zemljišč, donos-
nim vinogradom čez 100 hl leine vinske
novine, velik sadonosnik se proda ločeno
ali vse skupaj. Cena 150.000 dinarjev.
Pojasnila dale iz prijaznosti gospa
dr. Smerdu, Maribor, Orožnova ul. 7,
I. nadstropje. 6911

Tovarna drož in špirita
na Viču pri Ljubljani
priporoča svoje najbolje žitne drože
(kvas) po zmerni ceni. Istotam se proda
perna turbina 75 HP, parne skakle,
dynamo in drugi strojni deli. Ogleda se
v zgoraj navedeni tovarni. M. Zalokar
in sin. 6878

Mesečno sobo
najraje s posebnim vvhodom išče za 1.
oktober konservatorist, po dogovoru bi
tudi poučeval na gosli ali na klavir.
Ponudbe pod „Konservatorist 6895“ na
upravo Slov. Naroda. 6895

Tražimo vještog
kožarskog radnika,
ali samo koji umije falcanje iz
kreča i kore. Ponude na tvornicu
koža **Friedrich V. Fiala u Kra-**
gujevac, Srbija. 6900

V stalno službo se sprejme:
Upravitelj za večje hotelsko podjetje.
Poslovodja za večjo kavarniško obrt.
Skladiščar, obenem kletar. Zahteva
se, da je reflektant zmožen (od poklica),
priden in trezen in pridejo le osebe z
letnim spričevalom v poštah. Hrano in
stanovanje dabi v hiši. Pismene donudbe
s prepisom spričeval in prilogo slike ter
zahtevno plače je poslati pod „Upravitelj,
poslovodja ozirom skladiščar 6896“ na
upravo Slov. Naroda. **Vrta ženska moč**
so tudi sprejme. 6896

POLIRJI
s prakso v betonu in vodnih
zgradbah se takoj sprejmejo pri
inž. Lavrenčič, Ljubljana,
Rimska cesta 2.
Ravnotam se sprejmejo
ZIDARJI
v trajno delo, delo tudi v akordu.
Za stanovanje je skrbjeno.

Inženerji
stavbeni tehniki in risarji se iščejo. Ponudbe z navedbo plačilnih
zahtevkov na **Stavbena družba d. d. Ljubljana, Levstikova ul. 19.**

Direkcija drž. železnic v Zagrebu razpisuje oddajo
vseh težaških, zidarskih, tesarskih in drugih
profesijonistovskih del za zgradbo uradnega
poslopja za inšpektorat drž. žel. v Ljubljani.
Pravilno izpolnjene in kolekovane ponudbe je poslati v zaprtih in
zapečatenih ovitkih do 15. oktobra na direkcijo drž. žel. v Zagrebu,
odd. „D“ soba št. 67.
Načrti in vsi pripomočki zamorejo se dobiti pri imenovani
direkciji od 1. oktobra t. l. dalje od 8. — 14. ure v sobi št. 77. I.
nadstr. ali pa pri progovni sekciji drž. žel. v Ljubljani, kjer se za-
morejo poizvediti ostali podatki. Natančneje v „Uradnem listu“.

Potrebno in koristno je
da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike
po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.
Pazite, da boste naznanili pošiljatelju **natančni znesek**, ki
ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.
Radi mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v
stari domovini in v sled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po
poštah Vas to prosimo.
Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj
v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno
sorodnikom radi prikivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje še
poslat, ker bo mltit, da smo v potrebi. V resnici na dosežajo naspro-
tno. Ko se po oficielni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar
pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo
traja, predno se odloči poslati zopet kakl denar.
Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki v sled
malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mese-
cev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki
pošiljati denar potom naše banke.
Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York, N. Y.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Podružnice:

Split, Celovec, Trst,
Sarajevo, Gorica,
Celje, Maribor, Bo-
rovlje, Ptuj, Brežice.

LJUBLJANA - STRITARJEVA ULICA 2.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Telef. šteč. 261 in 413

Brzjavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavnica

K 50.000.000.

Rezervni zakladi

K 45.000.000

Naznanilo.

Modna trgovina **A. Šinkovic**, nasled. K. Soss
naznanja, da se prodaja zopet vrši v popolnoma prenovljeni in na novo urejeni trgovini
V Ljubljani, Mestni trg šte. 19.

Posebno priporoča svojo na novo došlo zalogo perila za dame, gospoda, otroke in novorojence.

Velika zaloga pletenin, steznikov, svile i. t. d.

Vse potrebščine za krojače in šivilje. — Galanterija.

Postrežba točna in solidna.

Cene priznane nizke.

Proda se

bencinov motor 11 HP, vodno kolo,

čelezne konstrukcije, uporabljive za vsaki padec ter množino vode.

Vojnović & Cie, Ljubljana, Dunajska cesta št. 22. 6827

Mlada novoporočenca iščeta takoj ali s 15. okt. primerno

meblovano ali prazno sobo

brez pohištva, če mogoče s hrano, proti nagradi in dobremu plačilu. V zameno se odstopi eventualno 1. meblenovana soba v sredini mesta. Ponudbe na poštni predal 110 Ljubljana. 6862

Spretni opravniki za Dieslove motorje

se iščejo za Romunijo in Srbijo. Dopisi s prepisi izpričeval, popisom življenja in navedbo znanja jezikov na

GRAZER WAGGON- und MASCHINEN-FABRIK, GRAZ. 6923

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej imam v veliki zalogi; tudi lepe velourne klobuke. **Franjo Šerac, tovarnar v Štobu, podla Domžale.** Tovarna je odda jena 7 minut od postaje Domžale. Cene primerno nizke, postrežba točna. Popravila se sprejemajo vsako soboto pri g. Trianu, Ljubljana, Mirje 6.

G. F. Jurasek
uglasitelj glasovijev
v Ljubljani
Wellova 12.

Izvršajem uglaševanja ter popravlja glasovirjev in harmonijev specialno strokovno, točno in ceno.

Angleški cin

99.37%

The Levant Co., Zagreb,
Demetinska ul. 10. Tel. 632.

Špediotska firma
Ludovik Šovar,

v.d. za Rekeko izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi osamljenje. 2536

Prostne nove in rabljene
vreče (djakove)

v vsaki množini po najnižji ceni pri

FR. SINC, KRANJ.

Kupujem suho gove, fižol, brinjevo olje.

Pozor! **ŽIMA.** Pozor!

Žimo za kmetice vsake vrste v vsaki množini izdeluje in prodaja po najugodnejših dnevnih cenah trdka **Levra Jožetova udova, žimo-praja, Stradišče pri Kranju.** Vzorci na razpolago in na zahtevo poštnine prosti. 6544

Svinčeno

šibre

(šrot)

vseh veličin izdelujejo

Braća Sauerbrunn,

Zagreb, Sajmište 86.

Vzorci se pošljejo brezplačno.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za lvarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Nadvoj: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Muzska ulica 19.

Ministrstvo financ kralj. Srbov, Hrvatov in Slovencev.

7% državno investicijsko posojilo l. 1921 v iznosu D 500.000.000.

Poziv na vpis.

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju Uredbe z dne 27. junija 1921 Dšt. 7941 vzakonjene s členom 130 Ustava pozivlje na vpis

7% drž. investicijskega posojila v nominalnem znesku D 500.000.000.

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega projekta, stavbo novih in dovršenje započetih železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je D 500.000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 števil, obresti so 7%, na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta. pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakorčnegakoli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10. let se to posojilo ne more konvertirati, nič v tem času obrestna mera znižati. V slučaju da se posojilo po preteku 10. let konvertira, mora se imojiteljem obveznice ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija počinje 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanjem ali odkupom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano s hipoteko, a potrebna svota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se bo vsako leto v budžet (državni proračun), za pokritje pa bodo služili predvsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se polagati kakor kavoje, uporabljati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podjetjih.

Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah po zakonskih propisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, sreznih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921

pri vseh denarnih zavodih kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega posojila se bo izvolil posebni parlamentarni odbor.

Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kralj. Srbov, Hrvatov in Slovencev poročilo o skupni porabi istega.

Beograd, meseca julija 1921.

Minister financ

Dr. Kosta Kumandul i. r.